

LAISVĖ

Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Savaitinis

Jungtinėse Valstijose \$12,00
Kanadoje \$15,00
Kitur užsienyje \$15,00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 6

★ ★ ★ ★ ★

PENKTADIENIS, VASARIO [FEBRUARY] 8, 1980

OZONE PARK, N. Y. 11417

★ ★ ★ ★ ★

69-IEJI METAI

KRISLAI

Skaudus nuostolis
Jų piktai troškimai
Nagarbingioje rolėje
Atticos istorija pasikartojo
Rasinis įžaidimas

A. BIMBA

Su Draugo Justo Paleckio mirtimi Amerikos pažangieji lietuviai netekome mūsų spaudos ilgamečio, tauraus, ištikimo, gausaus bendradarbio. Skaudus nuostolis. Ypačiai jo pasigesime laisviečiai. "Laisvės" skiltyse nebeskaitysime jo brandingai, gyvai parašytų laiškų iš jo kelionių po šį platųjį pasaulį su įvairiomis misijomis. Gal joks kitas lietuvis visoje istorijoje nėra aplankęs tiek šalių, kiek jų aplankė mūsų draugas Justas. Amžina jam šlovė!

Lietuvijiečiai reakciniai nacionalistai nebegali atsi-džiaugti taip labai staiga pablogėjusiais santykiais tarp Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos. Ypačiai juos pradžiugino prezidento Carterio sukelta karinė istorija, jo šiomis dienomis pagrūmimas Tarybų Sąjungai panaudoti ginkluotą militarinę jėgą, jeigu ji nenu-trauks pagalbos Afganistanui apsiginti.

Prieš metus kitus jie savo antitarybinėje, antikomunistinėje propagandoje plačiai puoselėjo supratimą, kad nebetoli esanti ta diena, kad Tarybų Sąjunga subyrėsianti iš vidaus ir savo giminėn jie sugrįšią vėl ją valdyti, kaip prieš Antrąjį pasaulinį karą per porą dešimtų metų jie su Smetona priešakyje ją valdė savo kieta fašistine ranka. Dabar jie savo spaudoje bei kalbose apie "subyrėjimą" beveik nė žodžio. Dabar jie visas savo viltis pasiekimui to tikslo yra sudėję į karą tarp šios šalies ir Tarybų Sąjungos. Dabar jie tiki, kad prez. Carteris jiems tokios malonės nepasigailės.

Ivyko tai, ko daugelis mūsų nesitikėjome. Žymusis sportininkas, buvęs bokso čempionas Muhammad Ali užkibo ant prez. Carterio meškerės, sutikdamas vykti į Afriką su misija laimėti jos šalis boikotavimui olimpinį žaidimų Maskvoje. Jam pavesta su ta negarbinga misija aplankyti net penkis juodųjų žmonių šalis Afrikoje. Vėliausiam pranešime apie jo kelionę po tuos kraštus sakoma, kad jo misijai ne-kaip sekasi, kad afrikiečiai nenori skubintis padėti mūsų prezidentui pasiekti savo tikslą Afrikoje. Afrikiečiai, Ali saką: Kodėl amerikiečiai neboikotavo olimpinį žaidimų Montrealyje, kuriuos mes boikotavome, o dabar jie nori, kad mes jų klausytume ir šiuos žaidimus boikotuotume?

Šiuos žodžius rašant dar nežinia, kokie bus galutiniai šios Ali negarbingos misijos rezultatai.

1971 metais Attica, N. Y., didžiajame kalėjime įvykiai sukrėtė visa šalį šaltais šurpulis. Kaip žinia, kaliniai sukilo prieš kalėjime nebe-pakenčiamas sąlygas. Valstijos milicija juos numalšino

Sen. Edward Kennedy smerkia prez. Carterį

Senatorius Kennedy vasario 1 dieną kalba tiesiai į darbininkus viename didžiuliam fabrike nuo balkano Seabrook, New Hampshire valstijoje. Jis aštriai kritikuoja dabartinę prezidento Carterio politiką. Jis sako, kad mūsų prezidentas sukėlė "karo isteriją". Jo kritika visur labai prielankiai sutinkama.

Senatorius Kennedy labai norėtų turėti su prezidentu visą eilę debatų nūdienais svarbiausiais naminiais ir užsieniniais klausimais, bet Carteris tokiems debatams nepritaria ir nesutinka dalyvauti.

Angolą valdys parlamentas

Luanda. — Iki šiol Angola valdė Revoliucinė Taryba. Dabar Taryba pranežė, kad bus išrinktas parlamentas ir jis valdys šalį. Taip pat šalis būsanti paskirstyta į provincijas ir kiekviena provincija turėsianti savo asamblėją, kuri bus aukščiausias valdymo organas. Vadinasi, Angola greitoje ateityje taps parlamentarine respublika.

Ottawa. — Iš Maskvos gautas pranešimas, kad militariniam atašei prie Kanados ambasados pulkininkui Harold Gold yra įsakyta aplėsti Tarybų Sąjungą. Jis kaltinamas šnipinėjimu svetimais valstybėms. Jam duota savaitė laiko išsikraustyti.

ginklais. Susikirtime 43 žmonės žuvo.

Šiomis dienomis ta baisi istorija pasikartojo New Mexico taip pat dideliame kalėjime. Čia žuvo 35 žmonės.

Kodėl tokie baisūs atsitikimai įvyksta tik šios šalies kalėjimų sistemoje?

Kodėl panašių atsitikimų nesigirdi kituose kraštuose? Amerikiečiams apie tai reikėtų pagalvoti...

Didžioji Du Pont Company operuoja net keletą stambių fabriku. Juose dirba daugiau kaip 100,000 darbininkų. Tik dabar tapo spaudoje paskelbta, kad joje esanti įvesta tokia sistema, jog norintis tokia sistema gauti darbą juodaodis darbininkas, turi pirma pereiti jo sveikatos patikrinimą. Per tuos patikrinimus esą ieškoma juodo darbininko kraujuje kokių ten pavojingų lastelių.

Tai nedora, negražu. Tai rasinė diskriminacija. Jeigu samdytojas nori žinoti norinčio gauti darbą jo fabrike darbininko sveikatos stovį, tai turėtų tokią šerengą pereiti norintis gauti darbą kiekvienas žmogus—juodas, baltas ar raudonas. Daryti išimti, reikalaujanti tiksliai iš juodaodžių aplikantų, turėtų būti nelegališka, uždrausta...

Afganistano liaudis turėjo teisę prašyti pagalbos

George Marchais

Parizius. — Prancūzijos Komunistų Partijos Centro Komiteto plenumo savo kalboje sekretorius George Marchais istoriškai pabrėžė, kad Afganistano liaudis turėjo pilniausią teisę prašyti Tarybų Sąjungos pagalbos apgynimui savo revoliucijos laimėjimų nuo naminių feodalistinių ir užsieninių imperialistinių priešų. O pagal po 1978 metais įvykusios revoliucijos pasirašytą tarp abiejų šalių draugystės ir bendradarbiavimo sutartį, Tarybų Sąjunga turėjo pilną teisę tokią pagalbą afhanams suteikti.

Didelis pasaulio gyventojų skaičiaus paaugimas

Washingtonas. — Population Reference Bureau raportuoja, kad pasaulio gyventojų skaičius kasmet paauga 74 milijonais. Pasirodo, kad per paskutinius 50 metų gyventojų skaičius padvigubėjo—nuo dviejų milijonų pakilo iki keturių. Biuras apskaičiavo, kad su 2000 m. pasaulio gyventojų skaičius pasieks net 6 milijonus!

Kaip žinoma, gyventojų skaičius ypač smarkiai auga Azijos ir Afrikos kontinentuose.

Prez. Carterio siūlymą registruot jaunimą draftui armijon smerkia ir vadina žingsniu link naujo karo

Washingtonas. — Sausio 31 d. sostinėje įvyko skaitlinga Moterų Spaudos Konferencija, kurioje buvo atstovaujamos, tarp kitų, šios organizacijos: United States Students' Association, National Organization for Women, National Council of Negro Women, Grey Panthers, United Methodists, Women's International League for Peace and Freedom, Gold Star Mothers for Amnesty, American Friends Service Committee, National Women's Political Caucus, ir visa eilė kitų įvairių politinių pažiūrų ir ištikinimų grupuočių. Konferencijos dalyviai susidėjo iš vyrų ir moterų.

Įvadinę smarkią kalbą konferencijoje pasakė buvusį mi kongresmanė Bella Abzug. Jungtinių Valstijų moterų vardu ji sakė: "Moterys visados vadovaudavo anti-karinams judėjimams, tai ir dabar mes turime prabilti prieš pastangas įtraukti mus į kitą karą".

Jinai apkaltino Carterio administraciją sukūrimu karinio klimato, nes toks klimatas patarnauja prez. Carterio politiniams tikslams, jo išrinkimui prezidentu antram terminui. "Geriausius laikus sustabdyti karą yra pirma, negu jis yra prasidėjęs", pasakė kalbėtoja.

Konferencijoje kalbėjo ir Mrs. Pat Simon, kurios sūnus, dar nesulaukęs 19-jo gimtadienio, žuvo Vietnamo kare. Jinai kaltino prez. Carterį, kad jis su savo dabartiniais ėjimais grūmoja milijonų jaunų vyrų ir moterų gyvybėms. Jinai ragino visos šalies liaudį sukelti didžiulį protestą audrą prieš tokias vyriausybės su prez. Carteriu priešakyje pastangas.

Konferencijoje kalbėjo visa eilė kitų moterų ir visos pasmerkė prezidento ir vyriausybės pastangas sukurti baisiausią pasaulinį gaisrą.

Konferencijos dalyviai vienbalsiai pasmerkė ir atmetė prezidento Carterio siūlymą registruoti jaunimą draftavimu į ginkluotą jėgą. Konferencija tokį registravimą vadina žingsniu link naujo pasaulinio branduolinio karo. Konferencija pasmerkė ir prezidento grūmimą militarinėmis jėgomis įsikšti į Vidurio Rytus.

Svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kad komercinė spauda bei radijas ir televizija "grąžiai" nutylėjo apie šią tokios didelės reikšmės prieškarinę konferenciją. Plačiai apie ją raportavo tikta pažangiečių dienraštis "Daily World". Jame pateiktas duomenimis yra pagrįsta ir ši žinia.

Ispanija nutraukė ryšius su Guatemala

Guatemala. — Sausio 31 d. čia grupė ginkluotų valstiečių užpuolė Ispanijos ambasadą. Susikirtime su sargais žuvo 39 žmonės, kurių tarpe yra 7 ambasados štabo nariai.

Gautas iš Madrido pranešimas, kad Ispanijos valdžia nutraukė visus ryšius su Guatemala.

Iš pranešimų apie šį žiaurų, kruviną įvykį kokiais tikslais užpuolimas ant ambasados padarytas, neaišku.

Reikalauja derybų

Pekinas. — Kinijos vyriausybė gavo iš Vietnamo Socialistinės Respublikos reikalavimą, kad būtų pradėtos derybos tarp jų esamų nesupratimų išlyginimui. Laukiama iš Kinijos valdžios atsakymo.

Bucharestas. — Sausio 31 d. su oficialiu vizitu į Rumuniją atvyko Tarybų Sąjungos užsienio reikalų ministras Andrei Gromykas. Prieš kelias dienas jis taip pat su vizitu lankėsi Syrijoje.

Aukštos sudėties delegacija Pakistane

Washingtonas. — Prieš kelias dienas į Pakistaną skubiai išvyko aukštos sudėties amerikinė delegacija. Jai vadovauja prez. Carterio patarėjas Zbigniew Brzezinski. Jos misija paskatinti Pakistaną aktyviai dalyvauti kovoje prieš Tarybų Sąjungą ir Afganistaną.

Nuotraukioje: Pakistano oroporte delegaciją pasitinka Pakistano užsienio reikalų ministras Agha Shahi (kairėje) ir sveikina jos vadą Brzezinski.

Iraniečiai iškilmingai paminės metinę sukaktį

Teheranas. — Praeitą šeštadienį, vasario 2 dieną, pirmąją metinę sukaktį nuo islamų tikėjimo vado Khomeinio po 15 metų tremties sugrįžimo į gimtinę ir vadovavimo nuvertimui Sacho Riza Pahlevi režimo ir įkūrimo Irano respublikos, Irano liaudis plačiai paminėjo. Šiandien Khomeini yra smarkiai susirgęs ir guli ligoninėje.

Šioje nuotraukoje matome vaizdą prieš tos ligoninės. Tūkstančiai tikinčių islamų susirinkę meldžiasi už jų vado sveikatą.

Prieš kelias dienas Irane įvyko prezidento rinkimai. Laimėjo Abolhassan Pani Sadr. Jį prezidentu priskaidino Khomeini ligoninėje.

Sakoma, kad prezidentas Bani Sadr yra kritikuojamas iš dešinės ir kairės.

Šis kanadietis daugiausia pasidarbavo

Kenneth D. Taylor

Ottawa. — Dabar sužinojome, kad suruošime šešiams Jungtinių Valstijų diplomatišioms darbuotojoms slapto pabėgimo iš Irano daugiausia pasidarbavo Kanados ambasadorius Kenneth D. Taylor. Pabėgėliai sako, kad jie Taylor už tokias paslaugas pasiliks amžinai dėkingi.

Washingtonas. — Valstybės Departamentas tikisi, kad nuo 50 iki 60 šalių, parems šios šalies valdžios nusistatymą olimpinį žaidimų klausimu ir juos boikotuos. Jungtinių Valstijų Olimpinio Žaidimų Komiteto prezidentas Kane sako, kad jis ir kiti komiteto nariai pildys prez. Carterio įsakymą. Jeigu jo bus įsakyta žaidimus boikotuoti—jie boikotuos.

Aštriai kritikuoja gyvenimo sąlygas

Maskva. — Iš tarybinių atletų, atvykusių į Jungtines Valstijas dalyvauti olimpinėse žieminėse žaidynėse, kurios įvyks Lake Placid, N.Y., gauna nusiskundimus gyvenimo sąlygomis. Jos esančios labai neparankios, sunkiai pakenčiamos.

Vėl kalinių riaušės Attica kalėjime

Attica, N. Y. — Sausio paskutinėmis dienomis šio miesto aukščiausio saugumo kalėjime įvyko kalinių riaušės, kuriose buvo sužeista 11 žmonių. Pasirodo, kad kalėjime yra labai didelis susikimšimas, sąlygos nepakenčiamos. Dabar jame randasi 1,850 kalinių. Nutarta 250 perkelti į kitus tokio pat aukšto saugumo kalėjimus su tikslu jame susikimšimą šiek tiek sumažinti.

Šalis dar nėra paminėjęs šiam Atticos kalėjime 1972 m. įvykusių kalinių riaušių prieš nepakenčiamas sąlygas. Kaip žinia, tada kalinius užpuolė valstijos milicija ir panaudojo prieš juos ginklus. Susikirtime žuvo 43 žmonės, kurių tarpe buvo ir milicininkų. Už panaudojimą milicijos buvo kaltinamas valstijos gubernatorius Rockefelleris.

Mirė S. Večys

[Telegrama iš Lietuvos]

Druskininkuose vasario 4 dieną mirė Steponas Večys, žinomas savo plačia veikla išeivijos lietuviuose ir ypač kaip "Laisvės" laikraščio ilgametis darbuotojas. Nuoširdžiai užjaučiame jo draugus ir bendražygius.

P. Petronis

Manila. — Filipinų prezidentas Marcos didžiujasi, kad įvykusiųose lokaliniuose rinkimuose jo New Society Party pasiekė didelių laimėjimų. Jo oponentai sako, kad rinkimai buvo sukurti, neteisingai praversti, kad jie neišreiškia plačiosios liaudies interesus.

Bostonas. — Vasario 1 d. garsiojoje 155 metų senumo knygų krautuvėje Brattle Book Shop kilo gaisras ir sunaikino 400,000 senų knygų. Krautuvė buvo viena seniausių tos rūšies krautuvėjų šioje šalyje.

LAISVĖ

LITHUANIAN
WEEKLYPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year \$12.00	United States, per 6 months . . . \$6.50
Canada, Lat. Amer., per year . \$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . . . \$8.00
Foreign countries, per year . . \$15.00	Foreign countries, 6 months . . . \$8.00

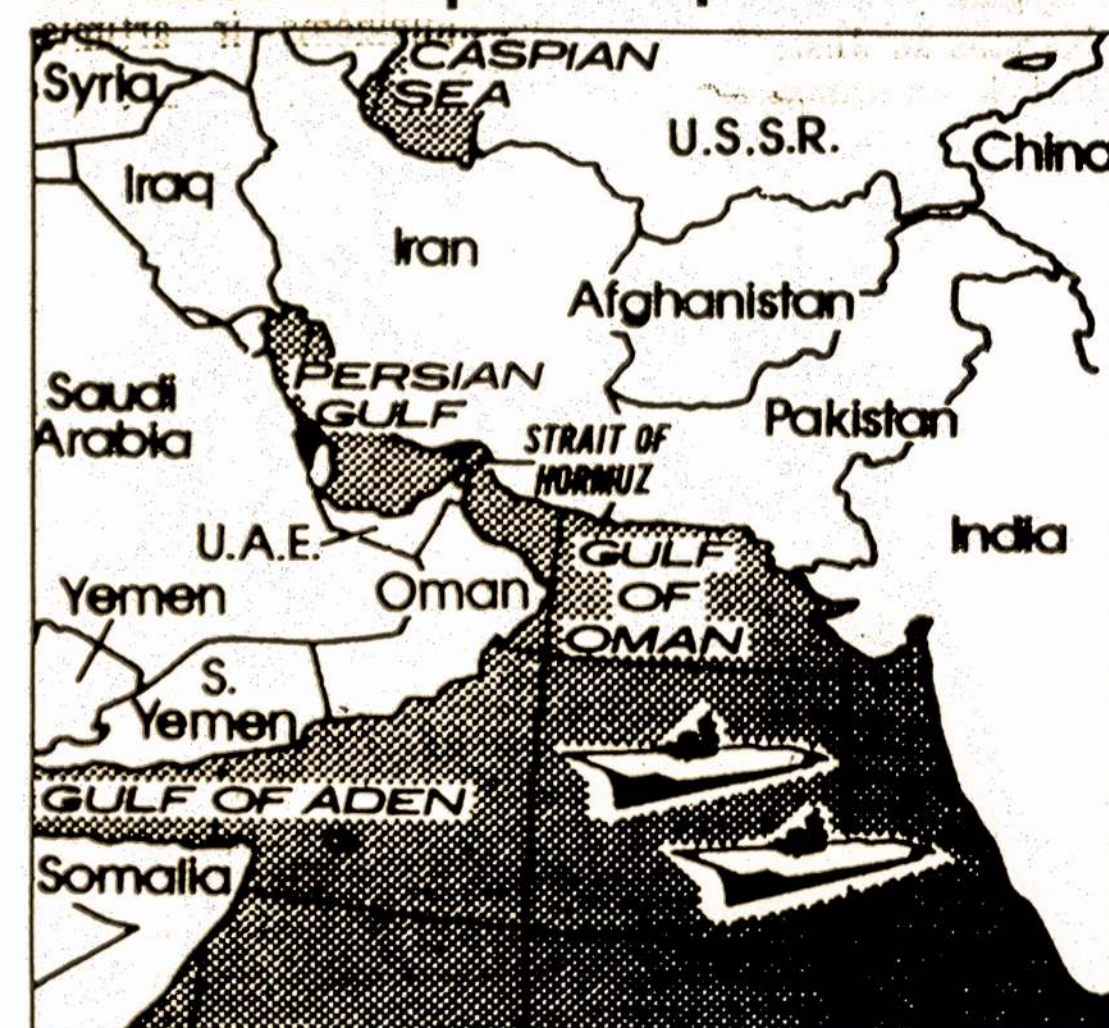
Į ateitį žiūri su viltimi ir pasitikėjimu

Savo interviu su "Pravdos" korespondentu apie įvykius Afganistane ir JAV prezidento Carterio išpuolius prieš Tarybų Sąjungą, prezidentas Brežnevas baigė: "Kartoju: mes už derybas, bet sąžiningas, lygiateisiškas, laikantis vienodo saugumo principo. Kaip tik tokias derybas mes neseniai siūlėme pradėti dėl branduolinių vidutinio veikimo nuotolio priemonių. Niekas negali tikėtis, kad Tarybų Sąjunga priims NATO sąlygas, kuriomis siekiama vesti derybas iš jėgos pozicijos. Dabartinė NATO šalių pozicija daro negalimas derybas dėl šios problemos. Apie visa tai mes šiomis dienomis oficialiai pareiškėme JAV vyriausybei.

Mes žvelgiame į ateitį optimistiškai, ir tai—pagrįstas optimizmas. Mes suprantame, kad Amerikos imperializmo žingsniai, sąmoningas tarptautinės padėties komplikavimas—atspindi jo nepasitenkinimą socializmo pozicijų stiprėjimu, nacionalinio išsivadavimo judėjimo plėtimusi, už įtempimo mažinimą ir taiką kovojančių jėgų stiprėjimu. Mes žinome, kad tautų valia per visas kliūtis nutiesė kelią tai teigiamai kryptiai pasaulio reikaluose, kurią glaudiai išreiškia žodžiai "įtempimo mažinimas". Tokia politika turi gilią šaknį. Ją remia galingos jėgos, ir ši politika turi visus šansus likti svarbiausia tendencija valstybių santykiuose.

Mūsų liaudis, mūsų šalis tvirtais žingsniais žengia komunizmo kūrimo keliu, vykdydamos dešimtojo penkmečio uždavotus, partijos nubrėžtus planus. Tarybiniai žmonės, mūsų bičiuliai užsienyje gali būti tikri—lenininės užsienio politikos kursas nepažeidžiamas. Jį nustatė TSKP suvažiavimų nutarimai, jį įkūnija visa mūsų užsienio politikos veikla. Šis kursas derina nuoseklų taikingumą su tvirtu atkūrimo agresijai. Jis pasiteisino praėjusiais dešimtmečiais, jo mes laikysimės ir ateityje. Iš šio kurso mūsų niekas neiškreips."

Šis mūsų planetos regionas šiandien yra visos žmonijos susirūpinimo centre

JAV karo laivai Persijos įlankoje.

Lietuvos mokslininkų bendradarbiavimas

Vilnius. — Šių metų sausio 18 d. šiuos institutus aplankė drg. P. Griškevičius, A. Barakauskas, J. Maniūšis, N. Dybenka, V. Sakalauskas. Svečiai apžiūrėjo institutų laboratorijas, domėjosi atliekamais moksliniais tyrimais. LTSR MA Pusiaidinkinių fizikos instituto direktorius akademikas J. Požela, Matematikos ir kibernetikos instituto direktorius akademikas V. Statulevičius, Fizikos instituto direktorius akademikas J. Vištasas papasakojo apie mokslinio tyrimo darbus, atliekamus institutų sektoriuose ir laboratorijose, supažindino su mokslininkų pasiekimais.

Pokalbuiose su mokslininkais draugas P. Griškevičius papasakojo apie tai, kaip respublikos darbo žmonės vykdo TSKP XXV suvažiavimo nutarimus ir dešimtojo penkmečio uždavotus, teigiamai įvertino respublikos mokslininkų indėlį į šalies liaudies ūkio vystymą. Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetas ir respublikos

vyriausybė pastoviai domisi mokslo įstaigų darbu, teikia pagalbą mokslinių tyrimų materialinei-techninei bazei stiprinti. Šiuo metu statomas naujas Mokslų Akademijos institutų miestelis. Kartu buvo pažymėta, kad būtina ir toliau didinti mokslinio tyrimo darbų efektyvumą, plėsti mokslo įstaigų ir gamybinių organizacijų kūrybinį bendradarbiavimą, plačiau ir sparčiau diegti tyrimų rezultatus liaudies ūkyje.

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos prezidentas, Socialistinio Darbo Didvyris J. Matulis padėkojo Lietuvos KP Centro Komitetui ir respublikos vyriausybei už nuolatinių rūpinimąsi Tarybų Lietuvos mokslu ir užtikrinimą, kad mokslininkai nepagalės jėgų partijos keliams uždaviniams įvykdyti.

Susitikime dalyvavo LTSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius ir LKP Centro Komiteto mokslo ir mokymo įstaigų skyriaus vedėjas A. Jakaitis.

ELTA

Kas ką rašo ir sako

APIE PAVADINIMUS GIMINIŲ LIETUVIŲ KALBOJE

Žurnale "Mokslas ir gyvenimas" (1980-1) straipsnyje "Kaip vadinti gimines" Rita Petrokienė taip aiškina:

Lietuvių kalboje iš tiesų yra daugiau giminytės ryšius reiškiančių žodžių, negu vartojame. Vartoseną dažnai nulemia gimtoji tarmė, iš jos atsineštieji žodžiai; nauji sunkiau įsimeina, sunkiau tampa mūsų "nuosavybe". Be to, giminytės terminai, nors ir gana pastovūs, kaip viskas kalboje, kinta; vieni jų užmirštami, kiti imami vartoti dažniau, įgauna užmirštųjų reikšmę. Kaip mąstyme, daugelis giminytės reiškiančių žodžių yra daugiareikšmiai; jie nusako ne vieną, o keletą giminytės santykių.

Pirmiausia pakalbėsime apie šeimos giminytę. Ją nusako tokie žodžiai: tėvas, motina, sūnus, duktė. Tėvo (motinos) tėvai—senelis, senelė; senolis, senolė; močiutė, tėvukas ir pan. Tėvo (motinos) brolis—dėdė (retas žodis—avynas—motinos brolis). Tėvo (motinos) sesuo—teta. Dėdės žmona—teta, dėdina, dėdienė. Tetos vyras—tėtėnas, dėdė. Dėdės (tetos) vaikai—pusbroliai ir pussesterės (kartais dar broliškai ir seserėčiai). Brolių ir seserų vaikai—broliukai ir seserėčiai. Sesers duktė—seseraitė, seserėčia, dukterėčia. Sesers sūnus—seseraitis, seserietis, seserėnas, seserėlynas, sūnėnas. Brolio duktė—broličia, broliaitė, broličia, dukterėčia. Brolio sūnus—broliaitis, broliūnas, broliėnas, sūnėnas, broliūnis, broliūnaitis. Beje, sūnėnas ir dukterėčia kai kuriose tarmėse reiškia anūką ir anukę. Sūnaus ar dukters vaikai dar vadinami: dukraitė, sūnaitis, dukterėnas ir pan.

Kita giminytės terminų grupė labiau susijusi su santuoka. Šiai grupei priskiriame tokius žodžius: marti—sūnaus žmona; žentas—dukters vyras; anyta—vyro motina; šešuras—vyro tėvas; uošvis—žmonos tėvas; uošvė, uošvienė—žmonos motina; moša—vyro sesuo, dieveris—vyro brolis; dieverėnas, dieveračia—vyro brolio vaikai; dieverienė—vyro brolio patė; svainis—1) sesers vyras, 2) vyro brolis, 3) žmonos brolis, 4) žmonos ar vyro sesers vyras; svainė—1) žmonės sesuo, 2) vyro sesuo, 3) brolio žmona, 4) žmonos ar vyro brolio žmona; brolienė—brolio žmona. Sutuoktinių tėvai vieni kitus vadina svotais (tėva—svotu, o motina—svočia).

Kaip matome, žodžių, nusakančių giminytę, ne tiek jau mažai. Taigi ir turtinti savo šnekamąją kalbą yra iš ko.

**VISO PASAULIO
DĖMESIO IR
SUSIRŪPINIMO VERTI
FAKTAI IR SKAČIAI**

Dienraštis "Tiesa" savo sausio 20 dienos laidoje paskelbė Jungtinių Valstijų leidinio "Newsweek" pateiktą medžiagą paremtą straipsnį "Ant Parako Statinės". Geros valios ir blaivaus proto amerikiečių negalima jį skaityti be didžiausio dėmesio ir susirūpinimo. Jis ištiesi skamba:

"Jungtinės Amerikos Valstijos—stambiausias pasaulyje ginklų ir įvairios karinės technikos eksportuotojas. Kaip neseniai pareiškė senatorius Viljamas Proksmairas, šiuo metu veikia susitarimai apie amerikiečių ginklų pardavimą užsienio valstybėms už 10 milijardų dolerių

sumą. Ši prekyba didina įtempimą daugelyje pasaulio rajonų, skatina pavojingas žmonijai ginklavimosi varžbas.

1952 metais ginklų prekyba pasauliniu mastu siekė 300 milijonų dolerių, o šiuo metu ši suma išaugo iki 20 milijardų. Jungtinių Valstijų daliai tenka pusė šios sumos. Amerika siunčia dešimtims šalių ištisus arsenalus: nuo senų šautuvų "M-1" iki viršgarsinių naikintuvų su besikeičiančia sparno geometrija. Didžioji dalis amerikiečių ginklų eksporto tenka parako statinė primenančiam Artimųjų Rytų rajonui.

Ginklų pardavimas sudaro apie 7 procentus bendro Jungtinių Valstijų eksporto. Su ginklų prekyba tiesiogiai susijęs kompanijų "Makdonel-Douglas", "Gruham", "Lockheed", "Northrop" ir kitų likimas. Washingtono administracija net ir nemano apriboti prekybos karine technika, nors šiandieninis Baltųjų rūmų šeimininkas J. Carter savo rinkiminėje kampanijoje tą ir žadėjo.

Jungtinių Valstijų spauda teigia, kad šiandien kontroliuoti ginklų prekybą žymiai sudėtingiau, negu anksčiau.

Nepaisant to, kad kongresas juridškai turi teisę vetuoti panašius kontraktus, jam sunku svarstyti kiekvieną iš jų. Juo labiau, kad kai kurie jų laikomi paslaptyste nuo kongreso ir visuomenės.

Ginklų pardavimo kritikai kelia nerimą ir branduolinio ginklo platinimo pavojus. Nors Jungtinės Valstijos užsienio valstybėms jo neparduoda, Amerikos spaudos duomenimis, vien pastaraisiais metais užsieniu buvo įpiršta 18 tūkstančių raketų, laivų ir lėktuvų, galinčių nešti tokį ginklą.

Per pastaruosius 30 metų pasaulyje įvyko 119 ginklų konfliktų, į kuriuos buvo įtrauktos 69 šalys. Ir savime suprantama, iškyla klausimas, ar milijardus dolerių siekiantis ginklų pardavimas užsienio valstybėms yra geriausias būdas stiprinti taiką mūsų planetoje?

STAMBIAUSI AMERIKIETISKŲ GINKLŲ PIRKEJAI

1978 metais [min. dolerių]

Saudo Arabija	2502,5
Iranas	1301,3
Izraelis	919,5
Pietų Korėja	625,9
Sveicarija	454,7
Jordanija	436,1
Australija	411,9
VFR	194,2
Taivanas	193,0
Jemeno AR	138,5
Kuveitas	130,3
Marokas	120,8
Etiopija	118,8
Tallandas	89,6
Graikija	83,0
Ispanija	79,4
Egiptas	67,3
Kanada	65,8
Anglija	46,5
Pakistanas	38,6

POPULIARINIMAS MOKSLO LIETUVOS JAUNIME

"Komjaunimo tiesoje" sausio 19 d. skaitome pranešimą: "Lietuvos LKS Centro komitetas, mokslinių techninių draugijų respublikė taryba ir "Komjaunimo tiesos" redakcija skelbia konkursą.

Konkurso tikslas—skatinti respublikos žurnalistus, komjaunimo aktyvą, jaunuosius mokslininkus, inžinierius, techninius darbuotojus, kitus asmenis, bendradarbiaujančius spaudoje, daugiau ir giliau domėtis mokslinio jaunimo ir liaudies ūkyje dirbančių specialistų gyvenimu, jų darbais bei pasiekimais. Spaudoje nuosekliai ir

Ketvirtasis Vytauto Kazakevičiaus laiškas "Laisvei"

Mieli "Laisvės" skaitytojai, tad taip ir nepavyko man dar syki su jumis pasikalbėti 1979-aisiais metais, nors sau žadėjau, kad šį laišką parašysiu ir išsiųsiu taip, kad iki Naujųjų metų liktų daug laiko. O pasididžiudamas tuo, jog "Laisvės" redaktorius taip nuosirdžiai ir greitai atidaro šioms laiškamis vartus ir laikraštį, maniau, jog spėsiu tarti viešą naujamejinį žodį. Deja, kaip ir kiekvieną syki, atsirado kliūčių, sutrukdžiusių iš karto prisėsti prie laiško rašymo. Matyt, taip ir toliau bus, nes darbų prisiplanavus paskanamai ir sekančiam laikui. Tad pamėginu "atsipirkti" bent tuo, kad vis tiek šį laišką parašysiu dar 1979-aisiais. O paskui . . .

O paskui gal įprasiu dalintis naujienomis sistemingiau, žinoma, jeigu bus vertų jūsų dėmesio žinių. Karts nuo karto prisėsti prie tokių laišku savame įdomu vien todėl, jog vėl atsiranda proga grįžti į tolstančių dienų prisiminimus, pabūvoti "Laisvės" kambariuose, pasidairyti po Richmond Hilla, Woodhaveną, po kitas Brooklyno ir Queenso vietas, paklaizdyti "lietuviškojo New Yorko" gatvėmis, pabendrauti su senais bičiuliais—kaip ir tada, svečiuojantis pas jus . . . Be to, kai kuriuose tautiečių laiškuose randu paraginimų neapleisti šių rašymų.

Greit prabėga Naujųjų metų naktis . . .

1979 metų pirmąją naktį sutikome sniego pusnyje ir spaudžiant šalčiai. Tai buvo malonu, nes kokia gi Lietuvoje naujamejinė naktis be sniego? Kai prieš tai kelis metus iš eilės gruodžio pabaiga niekuo nepriminė žiemos, kai naujamejiniai orai atrodė rudeniški ar dar kokie nors kiti, tik ne žiemos, tai tikrosios, pūsnėtosios. Naujųjų metų nakties sulaukęs, sutikim ir per spengiantį šaltį bristi, jei aplink sniegas baltuotu. Atrodė, jog ir 1980-ųjų metų rytą vėl neregėsime balto žemės palatą, daiktais sinoptikai atšilimą žadėjo, net . . . lietu, bet, laimei, pašalo, šiek tiek papustė, pažarstė sniegelio, žiema padvelkė. Tad ir grįžtantiems iš kurios nors pab-

plačiai propaguoti jaunųjų mokslininkų bei specialistų laimėjimus dešimtajame penkmetyje, jų indėlį, spartinant mokslo ir technikos pasiekimų idėgimą į gamybą, didinant darbo našumą, tobulinant darbo, gamybos organizavimą ir valdymą, gerinant išleidžiamosios produkcijos kokybę.

Konkursui pateikiamam rašinyje turi atsispindėti komjaunimo organizacijų, mokslinių techninių draugijų, jaunųjų mokslininkų ir specialistų tarybų sukauptas darbo patyrimas su moksliniu jaunimu bei inžineriniais techniniais darbuotojais.

Konkursui pateikiami straipsniai, apybraižos, idomi informacinė medžiaga. Apimtis—3-6 mašinraščio puslapiai, gali būti nuotraukos.

Nugalėtojams paskatinti skirtamos šios premijos:

Viena pirmoji—po 300 rub.
Dvi antrosios—po 200 rub.
Trys trečiosios—po 200 rub.

Konkurso rezultatai bus paskelbti Lietuvos komjaunimo metiniui dieną—1981 m. sausio 29 d.

Geriausį darbą bus išspausdinti "Komjaunimo tiesos" laikraštyje."

skutinės senųjų metų tradicinės koncertinės programos nuotauka galėjo būti jaukėnė, romantiškesnė, po to keliama naujamejiniai toštai—šventiškesni. Kai naktiniai miesto žiburiai skleidžia šviesą baltose gatvių ir aikščių dangose, jie atrodo intymesni, puošnesni . . .

O susirenkančių prie naujamejinės nakties stalų po tradicinio koncerto arba, kaip sakoma, tiesiai iš koncerto yra vis daugiau. Anksčiau Vilniuje didžiausia laimė buvo patekti Naujųjų metų išvakarėse į tradicinį "Traviatos" spektaklį operos teatre, kur taip skaidriai šventiškai nuskambėdavo "Pakelkim, pakelkim mes taure linksmybės!" Po to prisidėjo dar keli tradiciniai renginiai: Paveikslų galerijoje paskutinį metų vakarą S. Sondeckiui diriguojant skambama kamerinio orkestro atliekama J. Haidno "Atsisveikinimo simfonija", Filharmonijos salėje—J. Domarko vadovaujamas simfoninis orkestras groja J. Strauss'o valsus, o Sporto rūmuose vyksta didelis spalvingas estradinis renginys, vadinamas naujamejinio reviu—estrados dainos, pramoginiai šokiai, madų demonstracijos, cirko programos ir t. t. Po to, prieš kelis metus, atsirado dar naujamejinių programų: Mažoji baroko salėje vargonuoja L. Digrys, dalyvaujant M. K. Čiurlonio vidurinės meno mokyklos moksleivių chorui, greta esančiuose Menininkų rūmuose (anksčiau B. Dvariono muzikos mokykloje)—dainuoja G. Kaukaitė ir senosios muzikos ansamblis "Musica humana". Na, o 1979 metų paskutinį vakarą buvo surengti dar trys Naujųjų metų sutikimui skirti koncertai, kurie taip pat žada tapti tradiciniais: Universiteto aulėje groja Vilniaus valstybinis kvartetas, dalyvaujant žinomiems fortepiono, kontraboso ir vargonų atlikėjams; Konservatorijos salėje lietuviškos muzikos vakaro programą atlieka N. Ambrazaitytė, kamerinis choras, liaudies instrumentų kvartetas; Mokslininkų rūmuose Verkiuose groja populiarius fortepiono duetas L. ir K. Grybauskai, dainuoja vokalinis ansamblis.

Aštuonios naujamejinės tradicinės programos (paprastai prasideda 7 val. 30 min. vakaro)—tai iš tikro daug ir išpūdinga; net šešios jų vyksta per pastarąjį dešimtmetį įrengtose koncertinėse-teatriniuose salėse! Beje, ir Vilniaus akademinių dramos teatras pateikė savotišką naujamejinį siurprizą—B. Sruogos "Milžino paunksmėje" spektaklio premjerą (įdomu, kad praėjusį rudens vilniečiai pastatė ir kitą B. Sruogos veikalą—"Kazimieras Sapiega").

Renginių gausėja, o gauti bilietų į tradicines Naujųjų metų programas lieka vis tati sunki problema . . . Ar gi nereikia įžvelgti tame įprotyje—Naujus metus pasitikėti po koncerto—gilios menumi ir estetinei dvasinei kultūrai skiriamos reikšmės socializmo sąlygomis įpraminimo, muzikos mūsų žmonių gyvenime svarbos bei populiarumo simbolikos? Ar apie tokias masines tradicijas kai kurie Tarybų Lietuvos kultūrinio ir dvasinio gyvenimo kritikai išsivijoje kur nors bent svajoto, galvojo arba rašė 1939 metų paskutiniam vakarui artėjant? . . .

Girdėjau tokias naujamejines tradicijas besiplečiant ir kituose miestuose. Pavyzdžiui, Kaune einama į "Traviatos" spektaklį, klausomasi varpų muzikos Istorinio muziejaus kieme ir t. t. Na, o tiems, kas gyvena miesteliuose arba kaime—susitikimai erdviuose kultūros namuose, pagaliau, visiems—ilga ir spalvinga naujamejinė televizijos programa. Kas gi dabar neturi Lietuvoje televizoriaus? Nebet kas jo nenori.

Beje, kai kas Naujųjų metų dieną pasirenka televizijos programą vien dėl to, kad pasižiūrėtų iš JAV arba Kanados transliuojamą naujamejinių ledo ritulio rungtynių, kuriose Amerikos profesionalai, kadais niekinę savo europietiškus varžovus, dabar sprendžia sunkią problemą, kaip savo aikštėje įveikti bent syki—kitą tarybinius sportininkus (abi New Yorko komandos, kaip žinia, baigiantis 1979-iesiems, nepajėgė to padaryti). Senuosius metus palydint svarbiomis sportinėmis varžybomis, man atrodo, galima jomis gražiai papildyti koncertinę tradiciją. Jeigu rengiamos kasmet naujamejinės tarptautinės šuolių nuo trampolino varžybos VFR ir Austrijoje, jeigu i Naujuosius metus bėgama San Paulo gatvėmis Brazilijoje, kodėl negali virsiti gražia, patrauklia tradicija tarybinių ir amerikiečių sportininkų draugiškos varžybos? Tai šimteriopai, netgi nepalyginamai geriau, negu drumsti ateinančių Naujųjų metų šviesią viziją vis kraupniais JAV reakcininkų ir nepasotinamų monopolijų pelnagaudžių planais kasti žmonijai pražūties duobę, kai dėl kuo didesnių pelnų kėsiamasi prieš žmonijos egzistenciją, prieš taiką ir tautų bendradarbiavimą, nepaisoma sveiko proto . . . Taip, geriau, tūkstančius kartų geriau sutikti kiekvienus Naujus metus, kai vyksta kovos sporto aikštelėse, o ne tarpvalstybiniuose santykiuose!

Tarp kitko senųjų metų palydėti išbėga ir Vilniaus sportininkai, rengiantys naujamejinį bėgimą nuo Verkių iki centrinio stadiono Vilniuje. Tai dar viena graži naujamejinė tradicija, žadinanti skaidrią nuotauką, skatinanti optimizmą, ramumą dėl rytdienos jausmą.

. . . Grįžti iš naujamejinio koncerto, o tave lydi šviesus, šventiškas jausmas. Mirga žaismingomis spalvomis puošnios eglutės. Beje, naujas šių Naujųjų metų paprotys Vilniuje toks: statyti iliuminuotas eglutes namų balkonuose iš gatvės pusės, puošti pasodintas aikštėse gyvasias egles. Girgžda sniegas, visur pilna žmonių. Visą naktį gali vaikščioti bet kurioje Vilniaus gatvėje ir aikštėje, žinodamas, jog čia ne Amerikos didmiestis, jog esi ramus ir saugus . . . Ir keli jaukiame draugų būryje puišaus tarybinio šampano taure su viena mintimi: tegul 1980-ieji ir visi visi sekantys metai būna mums, kaip ir jums, mieli tautiečiai svetur, tik taikos, tik ramybės, tik vaisingo bendradarbiavimo metais!

Beje, kaip jau tapo įprasta. Naujuosius metus Lietuvoje sutinka ir kas nors iš beviščių tautiečių, lankančių tėvų kraštą. Ši kartą teko susitikti ir jaukiai pabendrauti su beletristu Juozu Kraliausku, atvykusiu iš Kanados. Svečiavosi ir dailininkas Alfonsas Krivickas iš Vakarų Vokietijos.

Bus daugiau

Reikšminga sukaktis

PROF. J. PETRAITIS

[TĖSINYS IŠ PRAEITO NUM.]

Pradėjus dėstyti specialias disciplinas, Agronomijos-miškininkystės skyriaus dėstytojai buvo pakviesti: doc. M. Kvašninas-Samarinas, prof. P. Matulionis, doc. Z. Mockus, doc. J. Tonkūnas, doc. Tamošauskas; nuo 1924 m. rudens numatoma buvo kviešti prof. M. Veitą, doc. Krikščioną, prof. V. Zubovą. Visi jie buvo tolimi krikdėmams (krikščionims-demokratams). Universiteto autonomija neleido krikdėmams sutrukdėti tokiam kvietimui ir iškisimui į Agronomijos skyrių krikdėmų, kurie norėjo tvarkyti tą skyrių. Be to, pradėjus skaityti kai kurias specialias disciplinas Agronomijos skyriuje, susidurta su sunkumais: reikėjo atlikti pratybas ūkyje. Prie Kauno nebuvo valstybinio žemės ūkio. Tiesa, buvo sodininkystės - daržininkystės mokyklos ūkis Fredoje, bet jis buvo labai mažas. Todėl jau 1923-1924 mokslo metų pradžioje pradėta svarstyti apie įsteigimą atskiros aukštosios žemės ūkio mokyklos Agronomijos-Miškininkystės skyriaus bazėje. Tuo metu Dotnuvoje veikė Žemės ūkio technikumai. Buvo pripažinta, kad, veikiant Agronomijos-Miškininkystės skyriui, technikumai nebereikalingi. 1924 metų spalio mėn. 15 d. Dotnuvoje buvo atidaryta Žemės ūkio akademija su dviem skyriais (fakultetais): Agronomijos ir Miškininkystės. Tuo būdu Lietuvos Žemės ūkio akademija yra seniausia aukštoji mokykla Kaune ir antroji pagal senumą visoje Lietuvoje (seniausias—Vilniaus universitetas).

Žemės ūkio akademija neturėjo autonomijos. Tiesa, Akademijos rektorius pradžioje buvo renkamas. Vienok, pirmajam rektoriui—prof. P. Matulionii—nepatenkino „prašymo“, Vidaus reikalų ministerio generolo Musteikio, Žemės ūkio akademijos statusas buvo pakeistas, prof. P. Matulionis buvo atleistas iš rektoriaus pareigų ir į jo vietą buvo paskirtas prof. J. Tonkūnas.

Pagal Žemės ūkio akademijos statuta, Akademijos baigimo diplomui gauti reikėjo: 1) išlaikyti visas paskaitas ir atlikti pratybas; 2) gauti iš visų dėstomų disciplinų įskaitas ir išlaikyti semestrinius bei dalykinius egzaminus; 3) Akademijos nurodytame pavyzdiniame ūkyje 1 metus tinkamai dirbti visus žemės ūkio ir gyvulininkystės darbus; 4) išlaikyti valstybinius egzaminus iš specialiosios Zėmdirbystės, specialiosios gyvulininkystės bei gyvulių šėrimo, pievų ir pelkių kultūros, pienininkystės, Žemės ūkio ekonomikos ir taksacijos; 5) savistoviai parašyti ir apginti diplominį darbą, kurio temą aproboavo vienas iš specialiųjų disciplinų profesorius (arba docentas). Nebuvo ne tik diplominio darbo vadovų, bet ir konsultantų.

Iš karto Žemės ūkio akademijoje Dotnuvoje pradėjo veikti pirmieji 3 kursai, nes iš Universiteto Agronomijos-Miškininkystės skyriaus persikėlė: I III kursą 10 studentų-agronomų bei 8 miškininkai; II kursą—6 agronomai ir 4 miškininkai, o I kursą buvo priimti 22 agronomai ir 14 miškininkai.

1927 metais buvo atidaryta Namų ūkio (ruošos) skyrius, o agronomijos skyriaus darbas buvo suskirstytas sekcijomis: a) Augalininkystės sekcija ruošė agronomą-fitochniką, b) Gyvulininkys-

tės - agronomą - zootechniką, c) Ekonomikos - agronomą ekonomistą, d) namų ūkio sekcija—namų ūkio agronomą.

1928-1929 mokslo metais Miškininkystės skyrius buvo likviduotas.

Dar 1924 metais Žemės ūkio akademijos studentai organizavo savo ideologines-politines organizacijas: 1) Lietuvių katalikų studentų—„Ateitis“, 2) Lietuvių-tautininkų „Neolithuanija“ ir 3) pažangiųjų studentų—„Kultūros būrelis“. Pradžioje manyta organizuoti universiteto pavyzdžių studentų socialistų draugiją, bet iš Universiteto perėjo studijuoti į Akademiją tik 7 socialistai ir tie patys pasyvūs. Todėl susidėjo su „varpininkais“ (kuri tarpe buvo pora aktyvių) ir nutarta organizuoti bendrą pažangiųjų studentų organizaciją nekalto pavadinimu „Kultūros būrelis“. Tą būrelį karštai parėmė jaunieji studentai: būrelio nariais įstojo beveik trečdalis I kurso studentų. Pagal veikusių tuo metu nuostatų studentų organizacijos įstatai buvo registruojami tik tada, jeigu tą organizaciją globojo du dėstytojai. Kreiptasi į K. Aleksą, J. Kriščiūną, V. Ruokį, J. Tonkūną, kurie tuo metu laikė save pažangiaisiais, bet nė vienas jų nesutiko globoti „Kultūros būrelį“. Sužinojęs tai, rektorius P. Matulionis maloniai sutiko globoti, ir būrelis įstatai buvo įregistruoti. Kultūros būrelis organizavo eilę paskaitų mokslininkų ir politinių veikėjų, esančių opozicijoje krikdėmams, organizavo švietimo kursus mokomojo ūkio darbininkams, organizavo eilę spektaklių bei koncertų Akademijoje ir už jos ribų; platino legalią ir nelegalią literatūrą, nukreiptą prieš klerikalus ir kapitalizmą. „Kultūros būrelis“ pirmininkais įvairiu laiku buvo: Bėčius, Brašiškis, Bulavas, Gaidamavičius, Grakauskas, Krikščionaitis, Laurynaitis, Mickus, Petraitis, Stankevičius, Vasinauskas, Zaromskis.

1934 metais Spalio Socialistinės revoliucijos švenčių proga nežinomi asmenys ant

Akademijos rūmų iškabino raudonąją vėliavą. Po to įvykęs studentų susirinkimas pasmerkė bolševikišką veiklą akademijoje, bet „Kultūros būrelio“ nariai už tą pasmerkimą nebalsavo. Tuomet rektorius prof. J. Tonkūnas ir prorektorius K. Aleksa išsikvietė Kultūros būrelio valdybos narius ir pasiūlė jiems pasmerkti bolševikų veiklą Akademijoje visų studentų akivaizdoje. Atsisakius tą padaryti, Kultūros būrelio valdybos nariai Pajaujis, Stankovičius ir Zaronskis buvo pašalinti iš Akademijos, areštuoti ir patalpinti kalėjiman. Vėliau rektorius įsakymu buvo uždarytas Kultūros būrelis.

Po karo Žemės ūkio akademija iš Dotnuvos buvo perkelta į Kauną; prie Kauno jai pastatytas visas miestelis. Akademija žymiai išsiplėtė. Dabar akademijoje veikia 7 fakultetai: Agronomijos, Hidromelioracijos, Miškų ūkio, Žemės ūkio ekonomikos, Žemės ūkio elektrifikacijos, Žemės ūkio mechanizacijos, Žemėtvarkos. Prie visų fakultetų atidaryti neakivaizdiniai skyriai, kuriuose mokosi, neatsitraukdami nuo gamybos, specialistai, baigę vidurinį mokslą. Iki karo kasmet priimdavo į Žemės ūkio akademiją 50-80 studentų. Dabar į akademiją priimamas virš 20 kartų daugiau studentų, negu prieš karą.

Lietuvos Žemės ūkio akademija baigė eilę politinių veikėjų - administratorių: (Bartkus, Bernotavičius, Butvydis, Grigaliūnas, Laurynaitis, Matulionis, Ogintas, Vazalinskis, Žebenka ir kiti); eilę Lietuvos ir užsienio mokslininkų (Baginskis, Bėčius, Bulavas, Butvydis, Diršė, Jaunius, Mackevičius, Jankauskas, Kairiūkštis, Mastauskas, Pakėnas, Petkevičius, Petraitis, Ruklys, Vengrys ir kiti); Žemės ūkio akademijos buvęs auklėtinis dar prieš karą išvedė Lietuvos žaliųjų ir Lietuvos judėdžių galvių veisles, saugojo Žemaičių veisles arklius nuo išnykimo, aktyviai dalyvavo išvedant Lietuvos judėdžių avių ir Lietuvos baltųjų kiauulių veisles. Po karo buvęs Lietuvos Žemės ūkio akademijos auklėtiniai vadovauja Lietuvos Gyvulių veislių tobulinimui.

[Pabaiga]

Labai aukšto įvertinimo meno taryboje neseniai susilaukė Letvario kilimų fabriko dailininkų sukurti 28 naujų piešinių kilimai. Tai—„Sniegynas“, „Kopos“, „Daina“, „Taikos pavasaris“, „Kregždutės“, „Pienė“ ir kiti.

NUOTRAUKOJE: prie naujų piešinių kilimų dailininkė Stanisla Černiavičienė.

A. Palonio nuotr.

IŠ TELEGRAMŲ APIE JUSTO PALECKIO MIRTĮ

MIRĖ JUSTAS PALECKIS

1980 metų sausio 26 dieną, eidamas aštuoniasdešimt antruosius metus, mirė išmirus valstybės ir visuomenės veikėjas, socialistinio darbo didvyris, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas, Respublikos taikos gynimo komiteto pirmininkas Justas Paleckis.

Justas Paleckis gimė 1899 metais Telšiuose kalvio šeimoje. Darbinę veiklą pradėjo 1915 metais darbininkų spaustuviėje. 1924 metais baigė suaugusių gimnaziją, mokytojo, dirbo žurnalistinį darbą. Po fašistinio perversmo Lietuvoje jis dalyvavo antifašistiniame judėjime, kovoją prieš buržuazinę santvarką, buvo represuojamas. 1939 metais jis aktyviai dalyvavo antifašistinėse demonstracijose Kaune, už tai buvo įkalintas Dimitravo prievartojamųjų darbų stovykloje, o vėliau iš tremtas.

1940 m. birželio mėnesį, žlugus fašistiniam režimui, Paleckis, Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komitetui rekomendavęs, darbo žmonių remiamas, sudarė Lietuvos liaudies vyriausybę. Būdamas jos ministrų pirmininku, jis kartu ėjo respublikos prezidento pareigas. 1940 metais Justas Paleckis įstojo į Komunistų Partijos eiles. Vykdydamas Lietuvos tautos valią, 1940 metų rugpjūčio mėnesį jis vadovavo liaudies seimo delegacijai, įteikusiai

TSRS Aukščiausiajai Tarybai rezoluciją, kurioje buvo prašoma priimti Lietuvos TSR į Tarybų Sąjungą. Kartu su kitais jaunos tarybų respublikos vadovais aktyviai kūrė naują gyvenimą, kūrė ir sustiprino tarybų valdžią Lietuvoje.

„Didžiojo Tėvynės Karo metais jis padėjo organizuoti tarybinės armijos lietuviškąjį junginį, rėmė partizanų kovą gimtajame krašte.

Atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, buvo išrinktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininku ir šiame poste dirbo daugiau kaip 27 metus, dideliu indeliu prisidėjo prie Respublikos liaudies ūkio vystymo ir kultūros ugdymo.

1966 metais Justas Paleckis išrenkamas TSRS Aukščiausiosios Tarybos Tautybių Tarybos pirmininku. Jis daugelį metų buvo TSRS parlamentinės grupės narys, buvo renkamas kandidatu į TSKP CK narius. Jis buvo ilgametis Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto biuro narys, pirmojo—aštuntojo šaukimo TSRS aukščiausiosios tarybos, visų šaukimų LTSR aukščiausiosios tarybos deputatas.

1970 metais Justas Paleckis išėjęs į pensiją, toliau aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje. Nuo 1975 metų jis buvo Lietuvos TSR taikos gynimo komiteto pirmininkas.

Jis aktyviai reikšėsi literatūrinėje veikloje, išleido keletą poezijos rinkinių, publicistikos ir atsiminimų knygų. Už didelius nuopelnus Komunistų Partijai ir tarybų valstybei Justui Paleckiiui buvo suteiktas socialistinio darbo didvyro vardas, jis apdovanotas šešiais Lenino ordiniais, Spalio Revoliucijos, Didžiojo Tėvynės karo I laipsnio, tautų draugystės ordiniais, medaliais.

Spaudoje paskelbtuose nekrologuose, kuriuos pasirašė Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos ir TSRS vyriausybės vadovai, Lietuvos KP ir respublikos vyriausybės vadovai, revoliucinio judėjimo Lietuvoje dalyviai, žymūs mokslo, kultūros veikėjai,

Justui Paleckiiui, pasakė

Justas Paleckis TSRS pasiuntinybės sode Teherane prie A. Gribojedovo paminklo.

sakoma:

Savo ilgamete valstybine ir visuomenine veikla Justas Paleckis pelnė Tarybų Lietuvos darbo žmonių pripažinimą ir pagarbą. Aktyvus kovotojas, tauraus komunisto, ištikimo liaudies sūnaus atminimas visada liks mūsų širdyse.

Medicinininėje išvadoje pranešama, kad Justas Paleckis sirgo stenozuojančia vainikinių širdies arterijų ateroskleroze. Įvykus vienos iš jų trombozei, išsivystė miokardo infarktas, kuris komplikavosi širdies sienos plyšimu, nuo ko ligonis mirė.

Justo Paleckio palaikai buvo pašarvoti meno darbuotojų rūmuose Vilniuje. Laidotuvės įvyko Antakalnio kapinėse sausio 30 dieną.

Perdavė V. Petkevičienė

JUSTO PALECKIO LAIDOTUVĖS

Vilnius. Sausio 30 dieną Tarybų Lietuvos darbo žmonės į paskutinę kelionę palydėjo išmirus valstybės ir visuomenės veikėją, socialistinio darbo didvyrį, Lietuvos TSR aukščiausiosios tarybos deputatą, respublikos taikos gynimo komiteto pirmininką Justą Paleckį.

Meno darbuotojų rūmų Baltojoje salėje, kur pašarvotas velionis, pabuvojo tūkstančiai žmonių. Pagerbti šviesaus ištikimo tautos sūnaus, tauraus komunisto atminimo atvyko revoliucinio judėjimo veteranai, didžiojo Tėvynės karo ir partizaninio judėjimo dalyviai, vadovaujantys partiniais ir tarybiniais darbuotojai, mokslininkai, rašytojai, žurnalistai, darbininkai, kolkiečiai.

Prie karsto—velionio šeimos nariai, giminės ir artimieji. Salėje liejasi liūdna ir iškilinga melodija. Gedulo minga pradeda vyriausybės laidotuvių komisijos pirmininkas Antanas Barkauskas.

Kalba TSKP CK narys, Lietuvos KP CK pirmasis sekretorius Petras Griškevičius.

Giliai liūždami ir skaudžiai pergyvendami, pasakė draugas Griškevičius, šandien palydime į paskutinę kelionę Justą Paleckį—išmirus valstybės ir visuomenės veikėją, rašytoją, taurų komunistą. Mes atsiveikiname su žmogumi, su kurio vardu glaudžiai susijęs Tarybų valdžios atkūrimas Lietuvoje istoriniais 1940 metais, susiję mūsų Tarybinės respublikos darbai ir rūpesčiai, jos augimas ir klestėjimas.

Justo Paleckio vardas visiems laikams įrašytas į Tarybų Lietuvos istoriją. Jis visad bus tariamas su meile ir pagarpa, visad bus artimas ir brangus respublikos darbo žmonėms, visad liks liaudies atmintyje.

Didelis, ryškus Justo Paleckio gyvenimas—tai įkvėpiantis pavyzdys visuose mūsų darbuose, mūsų kovoje už Partijos siekius, už komunizmą, už taiką.

Justui Paleckiiui, pasakė

Lietuvos TSR rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas Alfonsas Maldonis, buvo artimi mūsų kultūros, literatūros ugdymo reikalai. Šiandien su didele širdgėla mes pajuntame, kad netekome vieno iš socialistinės Lietuvos kūrėjo, rašytojo, įnešusio savitą indelį į mūsų literatūrą.

Partijos Telšių rajono komiteto pirmasis sekretorius Vytautas Vengalis pasakė, kad giliausią Justo Paleckio netekimo širdgėlą jaučia telšiečiai, velionio gimtojo miesto ir rajono darbo žmonės. Justas Paleckis niekada nepamiršdavo savo gimtinės, paskyrė jai ne vieną posmą, mylėjo tikrai jaudinančią žmogišką meilę tą žemę, kurioje išvydo pasaulį.

Vilniaus darbininkijos vardu atsiveikimo žodį tarė socialistinio darbo didvyris Boleslovas Miltas, jaunimo vardu—Lietuvos komjaunimo centro komiteto sekretorė Stasė Vaškevičienė.

Gedulo mingas baigtas. Su Justu Paleckiu paskutinį kartą atsiveikina jo žmona ir vaikai, giminės, artimieji, Lietuvos KP ir Respublikos vadovai, kovos ir darbo bendraagyviai.

Karstas su Justo Paleckio palaikais išnešamas iš salės.

Gedulinga procesija pajuda Antakalnio link.

Antakalnio kapinėse—Justo Paleckio amžinojo poilsio vieta. Gedulingos eisenos priekakyje nešami vainikai, Justo Paleckio vyriausybinių apdovanojimai.

Prie kapo duobės atsivei-

LAIŠKAI

Gerbiamieji,

Rodos, tik vakar sutikome Naujuosius metus, o jau pusė mėnesio prabėgo. Laikas nepaprastai greitai plaukia ir amžinybė. Laikas negrįš niekada. Nesėkmingai pradėjau Naujuosius metus—užpuolė gripas. Teko keletą dienų pagulėti lovoje. Buvo pakilus temperatūra, pylė prakaitas. Bet jau viskas praėjo.

Ši žiema nėra šalta, nors būna dienu, kad šaltis ir pasipiginta virš 10-15°C. Bet visuomenėje nešalta, žiema ne tokia klatinga, kaip praėjusioji. Gal kad nėra tokia šalta žiema ir gripo epidemija užpuolė žmones. Sirgo labai daug žmonių gruodžio pabaigoje, sausyje. Kai kur net išsistos šeimos sirgo. Senokai tokia smarki gripo epidemija bebuvu Žemaitijoje. Ir pats gripas šiemet klatingas: duoda daug komplikacijų. Tai plaučiai, gerklys, bronchų uždegimai, pablogėja širdies darbas, sutrinka virškinimas ir kita. Tiesa, dabar gripo epidemija nėra tokia klatinga, kaip prieš pusę šimto metų, nes dabar yra geresnių vaistų. Bet vistiek liga daro savo. Sausio antroje pusėje gripo epidemija Žemaitijoje pradėjo mažėti. Reikia tikėtis, kad netrukus visai sumažės. O juk kada žmogus sveikas ir laimingas jaučiasi. Sakoma: „Sveikata—brangiausias turtas“. O

kinimo žodį taria laidotuvių komisijos pirmininkas Antanas Barkauskas.

Sunku šiandien suvokti, pasakė draugas Barkauskas, kad tarp mūsų nebėra tauraus komunistų partijos sūnaus, kad mus paliko ištikimas bendražygis, šviesi asmenybė, aktyvus kūrėjas, nuoširdus žmogus ir bičiulis. Dar visai neseniai su juo bendravome, girdėjome jo išmintingą šneką, matėme jį žvalų ir kūrybingą. Kiekvienas jam jautėme didžią pagarbą, nes jo neuitas ligas, sudėtingas ir turiningas kelias yra ir visuomet bus šviesus ir pamokantis pavyzdys, kaip reikia tarnauti savajai tautai, savajai liudčiai, kilniems socializmo idealams.

Justas Paleckis žavėjo savo interesų platumu ir žmogiškuoju dvasiniu patrauklumu. Šitai padėjo jam bendrauti su įvairiais visuomenės sluoksniais, išgyti daug draugų ir bičiulių. Savo asmeniniu pavyzdžiu, geranorišku patarimu jis ne vieną vyresniosios kartos inteligentą paskatino apsispręsti ir pasukti į teisingą naujo gyvenimo kelią. Jis kūrybinis patriotinis žodis pasiekė ir mūsų išeiviją, padėjo daugeliui tėvynainių teisingai suvokti didžią socialinių pertvarkymų reikšmę gimtojoje žemėje.

Šią gilaus skausmo ir liūdesio valandą, atsiveikinant su Justu Paleckiu, čia, prie jo kapo, leiskite Lietuvos Komunistų Centro Komiteto, aukščiausiosios tarybos bei jos prezidiumo ir ministrų tarybos vardu pareikšti nuosirdžiausią užuojautą velionio gyvenimo draugei Genovaitėi Paleckienei, dukroms Sigitai, Gerutai, Vitai ir sūnui Justui, giminėms ir artimiesiems.

Karstas su Justo Paleckio palaikais nuleidžiamas į kapą. Skamba TSRS ir Lietuvos TSR valstybiniai himnai. Kapas paskesta gėlėmis. Jas padeda tūkstančiai vilniečių, darbo kolektyvų pasiuntinių iš visos respublikos.

Perdavė V. Petkevičienė

sveikatos sargyboje budi daug gerų ir gabių medikų. Tad tiek ši karta iš gimtos padangės. Linkiu Jums sveikatos, geros kloties, kūrybinės ugnelės!

Jūsų

Kęstutis Balčiūnas

Vėjelis dvelkia iš kalnų, Sruvena upė man po kojų, Mintims į praeitį einu Ir apie ateitį svajoju:

Kiek daug pasaulyje kelių,— Sunku surast geriausią; Kiek daug yra pievoje gėlių,— Kuri iš jų gražiausia?

Ne turtas, prabanga, garbė Suteikia širdžiai laimę, Ramybė dideliu darbe Ateis sielon saivame.

Kęstutis Balčiūnas

Nelaimės priežastis—laivas su defektais

Tampa, Fla. — Sausio 28 dieną Tampa įlankoje įvyko susidūrimas tarp Pakraščio Sargybos laivo ir tankerio. Nelaimėje žuvo 23 žmonės. Dabar nustatyta, kad nelaimės priežastimi buvo Sargybos laivas. Jis buvo su pavojingais defektais. Dabar tankerio savininkai reikalauja iš valdžios pusantro milijono dolerių atlyginimo.

“AŠ LAVONŲ NAVALGAU”

[SUSITIKIMAS SU VYDŪNU TILŽEJE]

Tai įvyko prieš 52 metus. Tada—1927 metais—pirmą kartą keliau į užsienį. Kaip latvių laikraščio “Jaunakas Zinias” korespondentas, gavau iš redaktoriaus užduotį surasti Rytprūsio gyvenusį, iš Latvijos ištremtą politinį veikėją. Ta proga ir patekau į Tilžę. Čia susipažinau su E. Jagomastu, leidiniu “Naują Tilžės keleivį”, ir su jo dukra Ona, redagavusia tą laikraštį. Jie pradėjo suėiti su vietos lietuviais, jų tarpe su jaunuoju Viliu Mačiulaičiu, kurs mane paveikė jo motociklu Rytprūsio keliais kol atlikau savo žurnalistinį uždavinį.

Vaikštinėdamas Tilžės gatvėmis, prisiminiau vaizdus iš H. Zudermano liūdno novelės “Kelonė į Tilžę”. Juk štai ta pati Tilžės stotis, į kurią žvejas Anas Balčius atvedė išsigandusią žmoną Indrę pirmą kartą pamatyti traukinį. O tas traukinys atrodė jai baisėnis už Pukį su ugnies uodega, už patį siaubingąjį Aitvarą. Galvojau Tilžėje pamatysias tas vietas, kurias lankė Anas su Indre, nors praeisiu pro “Dekomino cukrainę”. Bent pažvelgsiu į Jokūbo poilsio parką, kuriame tada grojo “prince Albrechto pulko lietuvių dragūnų kapela”. Tačiau tik prie Nemuno kranto patekęs prisiminiau vaizdą, kaip Anas su baimės ir abejonių apimta Indre pro Ventės ragą ir Rusnę atplaukė burlaiviu iki Tilžės prieklauskos, kaip Anas dainos žodžiais gyrė šio miesto grožį:

Ir saulė man būtų tamsi tik dēmė,

Jei kartais tu jos neapšviestum.

Žiūrėjau į Nemuno kitame krante matomą Lietuvą. Stebėjau daugybę žmonių, einančių per tiltą į Lietuvą pigesnio maisto parsinešti ir grįžtančių atgal. Prisiminiau su šia vieta susijusį istorinį įvykį. Juk prie Tilžės 1807 metais stovėjo iškilmingai papuostas plaustas su prabangia šėtra. Čia susitiko Napoleonas su Rusijos caru Aleksandru I spresti Europos likimo. Po keleto metų kruvinių karų jiedu sudarė sutartį, pavadintą “Tilžės taika”. Bet toji taika neilgai teišilaukė...

Deja, neturėjau laiko nei Anso su indrės keliais pasekti, nei Tilžės išmėgėms studijuoti. Tačiau pasiryžau susipažinti su gyva Tilžės garšenybe—rašytoju ir filosofu Vydu, kurio raštus buvau skaitęs. Jo butą surasti padėjo Mačiulaitis. Dūris atidarė jaunvyai atrodanti moteris—Vyduo žmona.

Patį Vydu pamačiau skambinantį arfa. Man prisitačius ir paminėjus, kad esu “Naujo Žodžio” redaktorius, jis maloniai pasisveikino, paprašė sėstis. Tačiau po kelių bendrų frazių Vyduas pusiau rūsčiai, pusiau su šypseną pradėjo priekaištauti dėl jo atvaizdo, matyto “Naujame Žodyje” bei kai kuriuose kituose žurnaluose. Matyt, tuo atvaizdu norėta jį pagerbti, bet išėjo paniekinimas, nes ten jis atrodė nepatraukliai, lyg koks chuliganas. Pasiteisindamas atsakiau, kad atvaizdą taplinau pagal paskolintą iš kito žurnalo klišę, bet mielu noru atspausdinsim kitą nuotrauką, kuri jį tinkamiau atvaizduotų.

Kadangi nuotrauka buvo spausdinama ryšium su artėjantiomis Vyduo 60-mečio sukaktuvėmis, jis tai prisiminęs, net sušuko:

— Nejaugi aš atrodau toks senas? Bent aš tokiu nesijaučiu. Prašau neskleisti tų kalbų su sukaktuvėmis. Palaukite nors keletą metų. Tada gal kai kas labiau paaiškins, ir mano raštai bus lengviau prieinami.

Tikrai, žiūrėdamas į Vydu, negalėjau pagalvoti, kad jis jau netoli 60 metų. Veidas toks jaunas, pats toks liesas, gyvas, vikrus. Plačiai žinoma, kad Vyduas laikosi vegetariškų papročius, nevalgo nieko mėsingo, kaip ir jo žmona, taip pat jaunai atrodanti. Prisiminiau pasklidusį pasakojimą apie tai, kad Kauno restorane į pasiūlymą užsakyti mėsos patiekalą Vyduas atsakė:

— Aš lavonų nevalgau.

Atitaisydamas kai kuriuos netikslumus, mane pasiekė įvairūs gandai apie politinių kalinių padėtį Kaune. Aš, aišku, nežinau, kiek tai galėtų būti perdėta. Bet tai, kad kaliniai jau kelios dienos atsisako priimti maistą, reiškia labai daug. Ir iš to, ko reikalauja kaliniai, matyt, ko jiems iš tikrųjų trūksta.

Jei nepaisysime politinių idealų, tai aš tikiu, kad ir tamsta, ir visi geros valios žmonės sutiks, kad už viską aukščiausiu turime laikyti humanizmo idealą. O visi lietuviai labiausiai turėtų trokšti, kad lietuvių tauta būtų gerbiama už savo humaniškumą.

Jokiu būdu negalima leisti žūti humanizmo idealui. Būtų nelaimė, jei pasaulis šitaip turėtų apie Lietuvą kalbėti.

Vyduas

“Literatūros ir meno” laikraštyje, o taip pat E. Pušienės knygoje “Siuნიუ naujos adresus” atspausdintus Vyduo telegramus ir laiško fotokopijas.

Kaip žinoma, dauguma politinių kalinių Lietuvoje tais metais buvo komunistai.

Filosofinės Vyduo pažiūros buvo idealistinės. Jose atspindėjo kai kurie Rytų religijai principai, jungiami su neoplatonizmo, krikščionybės elementais, okultizmu bei spiritizmo tendencijomis. Tautiško idealus Vyduas suprato ne kaip galutinį tikslą, o kaip būdą siekti aukštesnės žmoniškumo pakopos—tapti žmonijos žmogumi. Aukštindamas tautos egzistenciją jis kartu smerkė nacionalizmą ir šovinizmą.

Justas Paleckis

Vilnius,

NAUJAS SVEIKATOS CENTRAS TAURAGIJE

Tauragė. — Tauragės statybinių medžiagų gamybinio susivienijimo darbuotojams pastatytas naujas sveikatos centras. Jame įrengiami fizioterapijos, stomatologijos, vandens ir purvo procedūrų kabinetai, gydymosi gimnastikos salė.

Sveikatos centras pastatytas pagal įmonės socialinio ir ekonominio vystymo planą. Jį įgyvendinant, susivienijime likviduotas naktinis darbas. Beveik visi gamybos barai mechanizuoti ir automatizuoti, cehuose sukurtas optimalus mikroklimatas.

MONGOLIJOS LIAUDIS MATO JAI PAVOJŲ

Mongolijos Liaudies Respublikos vyriausybės organas dienraštis “Unen” paskelbė straipsnį, kuriame reikiama didelis susirūpinimas jos kaimynų Kinijos tokiu smarkiu ginklavimusi. Mongolija yra palyginti nedidelė ir militariniai silpna šalis. Aukštai ginkluota Kinija jai sudaro didžiausią pavojų.

strantai pasiuntė delegaciją pas Vyduą prašyti, kad jis panaudotų savo įtaką ir užtartų Lietuvos politinius kalinius, paskelbusius bado streiką protestui prieš fašistinį smurtą. Atidžiai išklauses delegatus, kiek pagalvojęs, Vyduas tuoj parašė telegramą Smetonai. Jos turinys, išvertus iš vokiečių kalbos, buvo toks: “Lietuvos prezidentui. Kaunas. Ekselencija, būkite nuolankus išklaisyti, kad net ir aš tautos garbės vardan prašau Jūsų atkreipti dėmesį į Kauno kalėjimo politinių kalinių padėtį. Vyduas”.

Žinia apie politinių kalinių bado streiką sujaudino rašytoją. “Ta pat vakarą jis parašė Smetonai dar tokį laišką:

“Laiškas išsiųstas 1929 m. 1:30 vakare.

Didžiai gerbiamas Prezident!

Kaip Tamstai paaiškėjo iš mano telegramos, mane pasiekė įvairūs gandai apie politinių kalinių padėtį Kaune.

Aš, aišku, nežinau, kiek tai galėtų būti perdėta. Bet tai, kad kaliniai jau kelios dienos atsisako priimti maistą, reiškia labai daug. Ir iš to, ko reikalauja kaliniai, matyt, ko jiems iš tikrųjų trūksta.

Jei nepaisysime politinių idealų, tai aš tikiu, kad ir tamsta, ir visi geros valios žmonės sutiks, kad už viską aukščiausiu turime laikyti humanizmo idealą. O visi lietuviai labiausiai turėtų trokšti, kad lietuvių tauta būtų gerbiama už savo humaniškumą.

Jokiu būdu negalima leisti žūti humanizmo idealui. Būtų nelaimė, jei pasaulis šitaip turėtų apie Lietuvą kalbėti.

Vyduas

“Literatūros ir meno” laikraštyje, o taip pat E. Pušienės knygoje “Siuნიუ naujos adresus” atspausdintus Vyduo telegramus ir laiško fotokopijas.

Kaip žinoma, dauguma politinių kalinių Lietuvoje tais metais buvo komunistai.

Filosofinės Vyduo pažiūros buvo idealistinės. Jose atspindėjo kai kurie Rytų religijai principai, jungiami su neoplatonizmo, krikščionybės elementais, okultizmu bei spiritizmo tendencijomis. Tautiško idealus Vyduas suprato ne kaip galutinį tikslą, o kaip būdą siekti aukštesnės žmoniškumo pakopos—tapti žmonijos žmogumi. Aukštindamas tautos egzistenciją jis kartu smerkė nacionalizmą ir šovinizmą.

Justas Paleckis

Vilnius,

NAUJAS SVEIKATOS CENTRAS TAURAGIJE

Tauragė. — Tauragės statybinių medžiagų gamybinio susivienijimo darbuotojams pastatytas naujas sveikatos centras. Jame įrengiami fizioterapijos, stomatologijos, vandens ir purvo procedūrų kabinetai, gydymosi gimnastikos salė.

Sveikatos centras pastatytas pagal įmonės socialinio ir ekonominio vystymo planą. Jį įgyvendinant, susivienijime likviduotas naktinis darbas. Beveik visi gamybos barai mechanizuoti ir automatizuoti, cehuose sukurtas optimalus mikroklimatas.

MONGOLIJOS LIAUDIS MATO JAI PAVOJŲ

Mongolijos Liaudies Respublikos vyriausybės organas dienraštis “Unen” paskelbė straipsnį, kuriame reikiama didelis susirūpinimas jos kaimynų Kinijos tokiu smarkiu ginklavimusi. Mongolija yra palyginti nedidelė ir militariniai silpna šalis. Aukštai ginkluota Kinija jai sudaro didžiausią pavojų.

Artėjantis L. D. S. 50 metų Jubiliejus

LIEUVIŲ DARBININKŲ SUSIVIENIJIMO CENTRO VALDYBA

Sėdi [iš kairės] Elizabeth Dominic, Anne Yakštis, Servit Gugas, Amelia Yuskovic, Ruth Bell. Stovi [iš kairės] William Malin, Dr. Peter Gustaitis, Jonas Siurbas, Paul Venta. Nuotraukoje nėra Elenos Jeskevičiūtės.

S. Narkelūnaitės nuotr.

1930 metais birželio mėnesio 16 dieną į Lietuvius Auditoriją Chicagoje renkasi delegatai į Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 36-tąjį seimą. Per eilę metų S. L. A. seimuose buvo aštrių susirėmimų. Pažangesnieji delegatai reikalavdavo pilnų teisių, kokiomis naudojasi visi kiti delegatai. Bet S. L. A. vadovybė buvo tautininkų-socialistų rankose. 36-tame Seime pažangieji delegatai negalėjo gauti teisės pasakyti žodį, jiems neleido kalbėti ir iškelti vadovybės klaidų.

Pažangių delegatų, kurie buvo teisėtai kuopų išrinkti, buvo 208. Jie buvo pasiryžę iškelti visus organizacijos trūkumus. Seimo pirmininkas, pasitaręs su kitais lyderiais tautininkais ir socialistais, pasaukė būrį slapto ir viešo “policmanu” ir 208 delegatai buvo iš seimo išmesti ir 18 jų suareštuota. Tai 36-tasis seimas tapo suskaldytas.

Išmestieji delegatai susirenka į Mildažio svetainę, ten atlaiko atskirą susirinkimą ir išrenka savo organizacinį komitetą, į kurį įeina: M. Bacevičius, P. J. Petronis, E. N. Jeskevičiūtė, B. Sala-veičikas, J. Joneikis, D. J. Jusius, M. Palevičius, A. Yuris ir V. Andrusis. Susirinkimas jį įpareigoja kurti savo naują susivienijimą.

Šio komiteto posėdis įvyko Brooklyne ir nutarė steigti New Yorko Valstijoje Lietuvių Darbininkų Susivienijimą ir leisti organą “Tiesa”.

Nuo to laiko daug pažangiųjų lietuvių nutraukė ryšius su S. L. A. ir pradėjo steigti atskiras grupes, kurios buvo branduoliais šiaurinių L. D. S. kuopų. S.L.A. veikėjai tautininkai ir socialistai pradėjo pažangiečių šmeižti per spaudą ir iš estradų. Reikalavo, kad valdžia neduotų čarterio L.D.S. Bet tais pačiais metais lapkričio 5 d. New Yorko apdraudos departamentas išdavė čarterį-leidimą.

Pirmieji L. D. S. organizatoriai daug pergryveno, bet L. D. S. steigimas ėjo pirmyn.

Pirmas Lietuvių Darbininkų Susivienijimo seimas įvyko 1932 metų birželio 27-30 dienomis Clevelande. Jis padėjo stiprius pagrindus L. D. S. organizacijai augti ir klestėti.

1930 metai (L. D. S. gimimo metai) buvo didelio darbyneio metai tiems, kurie troško turėti savo susivienijimą.

Per pirmuosius trejus metus buvo suorganizuota 235 kuopos.

Minėdami L. D. S. 50 metų Jubiliejų, turime prisiminti tuos veikėjus ir organizatorius, kurie atliko didelį darbą. Dauguma jų jau yra mirę

arba serga ir nebegali veikti.

1978 m. rugpjūčio 4-5 dienomis Chicagoje įvykęs seimas nutarė išleisti Lietuvių Darbininkų Susivienijimo 50 metų gyvavimo jubiliejinį albumą, ir jo paruošimui išrinko specialų trijų asmenų komitetą. Į komitetą įeina Frances Jordan iš Chicago, Illinois, Tony Vasaris iš Levanon, Mich. ir Aldona Olson iš Libertyville, Ill. Visi jie Amerikoje gimę dar jauni žmonės. Mes visi turime su jais kooperuoti ir jiems padėti, nes albumo šiais laikais išleidimas daug kainuoja.

Dabartinės L. D. S. Centro Valdybos daugumą sudaro Amerikoje gimę ir augę lietuviai: Servit Gugas, prezidentas, Detroit, Mich.; E. Esker-Jeskevičiūtė viceprezidentė, Beechurst, N. Y.; Elizabeth Dominic, viceprezidentė, Trafford, Pa.; Anne Yakštis, sekretorė ir “Tiesos” angliško skyriaus redaktorė, Richmond Hill, N. Y.; Amelia Yuškovica, išdininė, Middletown, N. Y.; Ruth Bell, išdo globėja, Monroe, N. Y.; William Malin, išdo globėjas, Brooklyn, N. Y.; Paul Venta, išdo globėjas, Brooklyn, N. Y.; Dr. Peter Gustaitis, M. D., daktaras-kvotėjas, Woodhaven, N. Y.

P. Venta

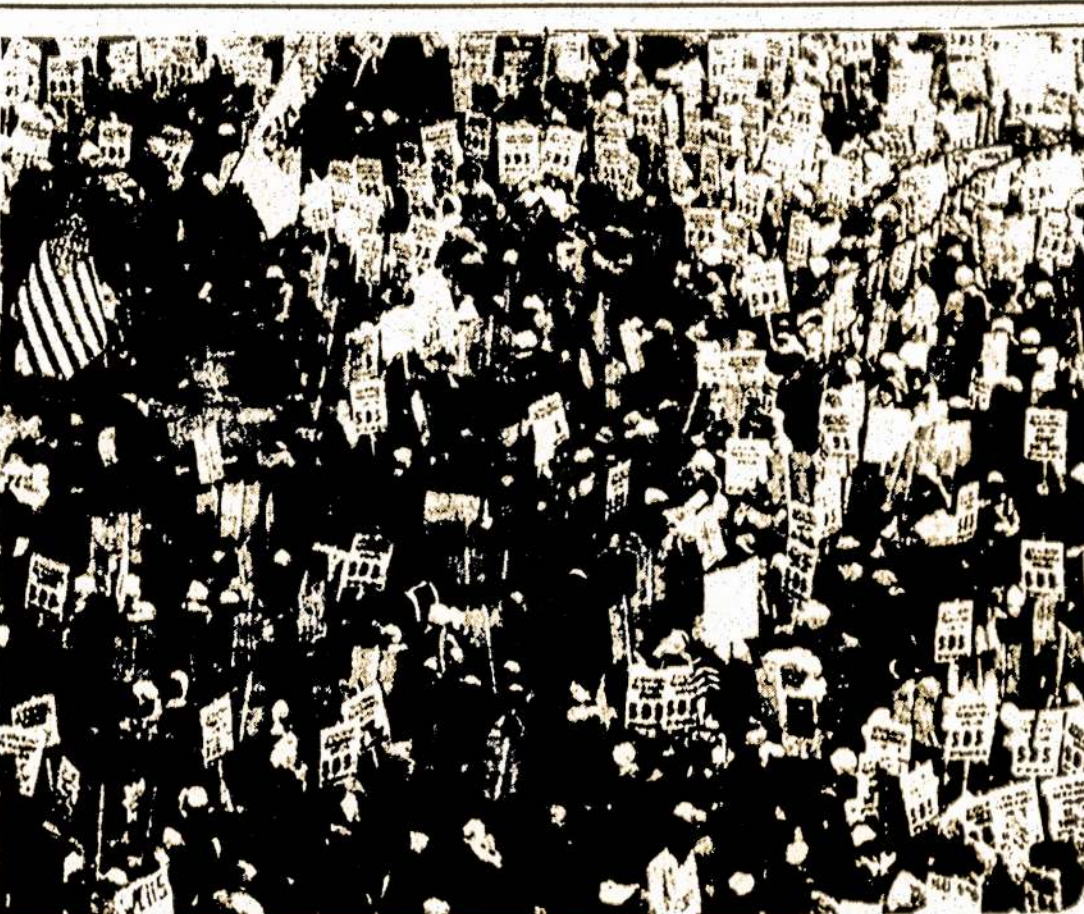
☆☆☆

Saulės sugrįžimas į nekantrų vyzdį. Atšvaitai ant veido—tylantis lietus. Perima gailus arimų kvapas viską—mūsų pėdas, mūsų liekančius metus.

Dyla naktį dečia viršum rugienų. Lyg žuvis prieš srovę vėlyje judi. Skambų vandenį, laukų šviesplaukę giedrą uždangstys šešėliai, stropės ir juodi.

Mes gražiai gyvensim ir giedrai galvosim, o nuėję kelią, ausine žole. Svilpaus mažas vaikas, įsikandęs tošį: tai dangaus, tai žemės, tai lietaus valia.

Vidas Marcinkevičius

Per dvi savaites negavę algų Chicago miesto 26,000 mokytojų ir 21,000 mokyklų darbininkų pritrūko kantrybės ir sausio 29 dieną prie Daley Civic Center suruošė protesto demonstraciją. Tokios rūšies protesto demonstracijos Chicago dar nebuvo mačiusi arba turėjusi.

MIAMI, FLORIDA

SUSIRINKIMAI

L. S. Klubo metinis susirinkimas įvyko sausio 9 d. savo patalpose. Dalyvavo nemažas skaičius narių. Buvo visi valdybos nariai ir bordirektoriai. Susirinkimą atidarė ir pravedė pirmininkas A. Iešmantas.

Visi valdybos ir biznio komisijų reportai priimti kaip pateikti. Finansų sekretorė V. Nevins reportavo iš finansų stovio. Nors dar šių metų nėra suvesta visas klubo finansų stovis, bet klubas stovi gana gerai finansiniai. Kadangi pabaigoje metų nebuvo visos valdybos, tai rinkimai vyko šiam susirinkime. Valdyba pasiūlė ta pati: pirm. A. Iešmantas, vicepr. F. Mankauskas, protokolų sekretorė N. Iešmantienė, finansų sek. V. Nevins ir išdininė M. Navicky. Bordirektoriais yra: M. Koch, A. Nevins, J. Šukaitis, A. Svežda. Dėl sveikatos sušlavimo nedalyvaujant V. Bovinui, jo vieton tapo išrinktas Roy Služys. Garbės direktorium pasiūlė J. Smolenskas. Svečių priėmė M. Koch.

Visų narių buvo užgirtas gerai valdybos atliktas darbas ir tvarka. Pirm. A. Iešmantas padėkojo visiems prisidėjusiems su darbu klube ir pakvietė po susirinkimo pasivašinti. Susirinkimą uždarė pirm. A. Iešmantas 3 val. p. p. Vaisės paruošė Valentina ir Alekas Nevins.

Sausio 23 d. įvyko L. L. D. 75 kuopos metinis susirinkimas L. S. klubo patalpose. Buvo pateikti pietūs 12:30 val. Po pietų sekė susirinkimas. Susirinkimą atidarė sekretorė Magdalen Navicky. Susirinkimui praversti buvo pasiūlytas ir išrinktas Juozas Zutra. Apgalvėta, kad į šį susirinkimą mažai narių atsilankė, bet vis tiek gražiai pavyko. Visi rūpestingai kalbėjo kuopos reikais.

Toliau sekė valdybos reportai, kurie buvo priimti kaip pateikti. Plačiai buvo apkalbėta ateinantis kuopos renginys—metinis Bazaras. Nutarta rengti š. m. vasario 27 dieną, taipgi nutarta duoti ir pietus. Visi rūpestingai planavo, nes šie bazarai ruošiami sustiprinimui kuopos finansų, kuriuos kuopa naudoja pažangiosios spaudos paramai. Visų draugų ir draugų dovanos bazarui tapo didele parama kuopai. Į komisiją išrinkti: M. Navicky, Mildred Devosis, N. Iešmantienė.

Buvo renkama nauja kuopos valdyba. Pirmininkui V. Bovinui pasitraukus dėl sveikatos, tapo išrinktas Juozas Zutra. Protokolų sekretore pasiliko ta pati M. Navicky ir išdininė ta pati N. Iešmantienė.

Siame susirinkime dalyvavo Julė Lazauskienė, kuri įstojo į 75 kuopą ir paaukavo kuopai 10 dol. Ačiū jai. Už tai ji buvo visų šiltai sutikta.

Sios dienos pietus pagamino N. Iešmantienė. Jai padėjo J. Lazauskienė ir E. Chalkienė.

Daugiau reikalų nebūnant, susirinkimą uždarė pirm. J. Zutra 3 val. po pietų.

N. Iešmantienė

PRANEŠIMAS

Nepamirškime, kad š. m. vasario 27 dieną L. L. Draugijos metinis bazaras ir pietūs įvyks L. S. Klubo patalpose, 2610 N. W. 119 Str., Miami, Fla.

Maloniai kviečiame visus narius bei apylinkės svečius dalyvauti ir prisidėti prie šio renginio.

Valdyba

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Quebec

LABAI DIDELES LAIDOTUVĖS

Sausio 22 d. žaibo greitumu montrealiečių aplėkė žinia, kad po antro širdies priepuolio, sulaukusi vos 59 metų amžiaus, mirė Nancy Norris (Žvingilaitė). Dideliam liūdesyje liko gyvenimo draugas Juozas, duktė Nancy Greibus ir šeima, dvi sesutės—Ona Kreivienė ir Mary Braveuskas su šeimoms, brolienė Alice Juškie- nė su vyru, seserėčia Carol Gražys su šeima, daug giminių, draugų ir pažįstamų. I laidotuves buvo atvykę: se- su Mary Bravauskas su šeima iš Detroit, seserėčia Carol Gražys su vyru iš Vancouver ir J. Narusevičienė iš Toronto.

Velionė buvo plačiai žinoma tarpe visų šios kolonijos lietuvių, kaip darbšti ir paslaugi šeimininkė, kuri, reikalui ištikus, visiems tarnau- davo, ar tai būtų asmeniniai reiginiai, ar organizaciniai. Nemažai paslaugų suteikda- vo ir su savo mašina. Ne tik giminės, bet ir artimi drau- gai jos labai pasigės. Todėl ir laidotuvės buvo labai dide- lės, o tų jau gėlių, gėlių... Po palydų buvo puiki at- gaiva. Vaišių metu velionės žentas Ben Greibus labai

gražiai visiems padėjo, lie- tuviškai ir angliškai. Klebo- nas Jucevičius apibūdino ve- lionės darbštumą ir paslau- gas.

Visiems velionės artimie- siams gili užuojauta, o vello- nei amžina ramybė.

SERGANTIEJI

Antru kartu į "General" ligoninę išvežta M. Leknic- kienė.

Šiuo laiku Montreale siau- čia naujos rūšies sloga. Jau daugelį ir tautiečių ši liga palietė taip sunkiai, kad rei- kėjo kreiptis ir į gydytoją. Drg. J. Čičinskas norėjo greitai pasveikinti, tai dar la- biausiai susirgo.

IŠVYKO SAULUTE PASIKAITINTI

Stefanė Vekterienė yra iš- vykusi į kokias šiltesnio kli- mato dalias pasikaitinti sau- lute.

VAGIŠIAI NESUSPĖJO

Rosemontiečiai J. M. A. Paragiai, sugrįžę iš N. Nor- ris šermenu, rado priešaki- nių durų stiklą išmuštą, ir į- jeita į vidų ir jau pradėta kamodžių stalčiai tuštinti, bet matomai, šeimininkų parvykimas, vagišius išga- dino ir jie pabėgo. Šiuos žodžius rašant, dar nežino, ar spėjo ką nors paimti. P.

MONTREAL-VERDUN, QUE., CANADA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Onutė Krupauskienė

Mirė 1975 m. vasario 17 d.

Jau praslinko liūdni ir skaudūs penkeri metai be Tavęs, mylima Onutė. Tavo kapą lankau ir lankysiu ir Tavęs nepamiršiu kol gyvas būsiu.

Tavo,

Vincas Krupauskas

Torontiečių kronika

IS KLLD CK RAŠTINĖS AUKOS APSVIETOS FONDUI

Kanados Lietuvių Litera- tūros Draugijos nariai, mo- kėdami narinius mokesčius už 1980 metus, aukėjo Ap- švietos fondui sekančiai:

S. P. Repšiai, londoniškai, per J. Sinkūną aukėjo \$12.00.

M. Simkūnas, George- town, Ont., 50 c.

G. Kodis, Windsor, Ont., \$3.50.

S. Jakavičius, Toronto, Ont. \$3.50.

J. Sinkūnas, Toronto, Ont., \$2.85.

J. Morkūnas, Toronto, Ont., \$2.85.

V. Masienė, Toronto, Ont., \$10.00.

A. Karosas, Toronto, Ont., 85 c.

J. Barčas, Toronto, Ont., \$1.00.

G. Grinevičienė, Toronto, Ont. \$2.50.

M. Paužienė, Toronto, Ont. \$2.50.

Visiems aukojusiems šir- dingas ačiū.

J. Yla

KLLD CK Sekr.

KLADŲ ATITAIŠYMAS

U. Sasnauskienės padėkoj ryšium su jos vyro mirtimi įvyko klaida. Vietoj J. Sa- snausko turėjo būti S. Sa- snauskas. Taipgi ir užuojau- tų skelbime turėjo būti S. Sasnauskas. Užuojautą pa- reiškusių sąrašą praleista I. Rukienė. S. Sasnausko laido- tuvėse atsisveikinimo žodi- pasakė ne A. Guobienė, o J. Yla. Visus labai atsiprašau.

Rep.

Pavasario rytas

Iš už miško saulė kyla, Paukščiai drumsčia ryto tylą. Skleidžia žiedus lauko gėlės, (Nuraškys juos mergužėlės).

Ant žolynų spindi rasos, Brenda brydė kojos basos;

Girgžda durys ant priklėčio, Tėvas skuba miežių sėti.

Paukščiai drumsčia ryto tylą, Iš už miško saulė kyla... Kęstutis Balčiūnas

DETROIT, MICHIGAN

MOTERYS GYVUOJA

Detroito Lietuvių Moterų Pažangos Klubas gerai gy- vuoja. Pereitame susirinki- me sausio 13 d. dalyvavo daug narių ir ne tik užsimo- kėjo duokles už šiuos metus, bet ir aukėjo: Martha Racū- nas \$5; Elizabeth Ulinskienė \$10; Anna Rogers \$1; po penkių dolerių Anna Doc- kus ir Helen Rastenienė.

Klubo sekantis mėnesinis susirinkimas bus vasario 10 d. 12 val. Detroito Lietuvių Klubu patalpose. Po susirin- kimo, moterys patiekė už- kandžių. Klubietė Pat Stuns- kas sutiko prirengt vaizės.

Tą pačią dieną bus LDS ir ALDLD susirinkimai. Tiki- me turėti daug svečių, o svečiai galite tikėtis skanių vaišių.

SUSIZEIDĖ

"Laisvės" skaitytoja ir visų organizacijų narė Anna Jak- šys per šventes smarkiai su- sizeide. Gruodžio 24 d. jai sukako 93 metai, tai jos sūnus, Albert Stanker, par- sivežė ją į savo namus į Orchard Lake, kur buvo su- rengta jai staigmena pami- nėjimui jos gimtadienio. Ba- lius praėjo gerai, bet per tas šventes, būnant pas sūnų, ji pagriuvo ir smarkiai suzei- dė kairį šoną nuo strėnų iki klubo. Buvo St. Joseph ligo- ninėje Pontiacie ir dabar gyja pas sūnų, vaikščiodama su "walkeriu". Parašykime jau užuojautos kortelę. Adresas: Anna Jakšys, c/o Albert Stanker, 3988 Summers Ridge, Orchard Lake, Michi- gan 48033, arba pašaukime ją telefonu: 1-682-7599.

PASILGOME

Jau seniai esame matę susirinkimuose Katherine Gardis, Uršulę ir Mikę Yus- kō ir Adėlę Wardo. Visi nusiskundžia nesveikavimu, bet mes jų pasilgome. Visi yra nuoširdūs draugai; veikė organizacijose, kuomet buvo sveiki.

ISVAŽIAVO

Sausio 22 d. i Floridą išskrido mūsų geri veikėjai, Tony ir Mildred Vasaris. Jie nuskrido porai savičių aplankyti savo dukrele, Dr. E. Gay Vasaris, kuri dirba ir gyvena Venice, Florida. Lin- kime jiems gerai pailsėti ir vėl stoti prie veiklos organi- zacijose.

ALBUMAS

LDS Albumas paminėjimui 50 metų LDS gyvavimo eina pirmyn, bet dar yra daug darbo, ir reikia dar daug finansų. Kaip jau žinome, LDS istatai neleidžia eikvot LDS išdo pinigų albumui, todėl reikia albumą išleisti narių ir draugų aukomis. Albumo komiteto pirminin- kas yra Tony Vasaris, kuris taipgi yra LDS 21 kp. pirmi- ninkas Detroito. Matykime ji su aukomis.

Sausio 4 d. Tony ir Mil- dred Vasaris kartu su LDS prezidentu Servit Gugu ir jo žmona Ruth buvo nuvažiavę į Libertyville, Illinois, pas Aldoną Olson. Ten įvyko komiteto susirinkimas ir bu- vo atlikta daug gero darbo albumui ruošti.

STAIGMENA

Sausio 19 dieną Anna Tamol įvyko staigmena. Jos krikšto duktė surengė jai balių jos namuose paminė- jimui jos gimtadienio. I Tamol namus susirinko gražūs bū- rys draugų ir linksmai pra- leido popietę. Sveikiname "Laisvės" skaitytoją ir visų organizacijų narę, Anna Ta- mol, su jos gimtadieniu ir linkime jai visko geriausio.

NOMINACIJOS

LDS Centro nominacijos įvyks LDS 21 kp. susirinki- me vasario 10 d. Kuopos

MIRĖ ELIZABETH YSHONIS

Po ilgos ligos, sausio 19 d. mirė Elizabeth Yshonis, su- laukus 84 metus. Ji mirė Oakwood ligoninėje. Buvo pašarvota Charles Step (Ste- panausko) laidotuvių koply- čioje ir palaidota sausio 22 d. Grand Lawn kapinėse. Kop- lyčioje ir kapinėse gražią atsisveikinimo prakalbą an- glų ir lietuvių kalbose pasakė LDS prezidentas Servit Gu- gas. Grabnešiai buvo Antho- ny Mogolis, Kęstutis Garelis, Albert Litvinas, Albert Sta- cey, Dr. Karl Yshonis ir Peter Yshonis. Po palaidoji- mo, visi susirinkusieji buvo pakviesti į Detroito Lietuvių Klubą pietaut. Skanūs pie- tus prirėngė Antonette Ga- relis, Alfons ir Emma Rye.

Velionė paėjo iš Pasvalio, Kauno gubernijos. Atvažiavo į Bostoną pas brolius ir sesutę. Veliau atsirado De- troite ir 1922 metais susituo- kė su Frank Yshonis; abu išgyveno 58 metus. Per septynių metų ją kamavo prie- puolis-paralyžius (stroke) ir ją gražiai prižiūrėjo namuose per tą visą laiką jos mylimas vyras, Frank Yshonis.

Velionė buvo narė LDS 21 kp., Detroito Moterų Pažan- gos Klubu ir ALDLD 52 kp. Liko dideliame nuliūdime susirinkimas bus 11 val. ry- to. Visi nariai dalyvaukime ir nominuokime gerus kandida- tus į Centrą.

MIRĖ LAISVIETIS

Sausio 19 d. mirė "Lais- vės" skaitytojas Juozas Ra- cūnas, 88 m. amžiaus. Vello- nis mirė vėžio liga gyvendamas pas savo dukrą. Pagal jo prašymą, laidotuvės buvo vien tik jo giminės, o jo kūnas buvo sukremuotas sausio 20 d. su pagalba laidotuvių direktorių Salo- wich & Stevens. Paliko dide- liame nuliūdime dvi duk- ras—Frances ir Josephine, penkių anūkus ir penkių pro-anūkus.

Pagal velionio reikalavimą, viešų laidotuvių nebuvo. Bet jis prašė, kad organizacijų gėlės ir kitos dovanos būtų padalintos tarpe dviejų jo mylimų laikraščių: "Laisvės" ir "Vilnės". Jis prašė duk- ters, kad po jo mirties prie- nesų Stefanijai Masytei ir kad ji tą padalinimą pasiųstų tiems laikraščiams.

Velionis buvo narys De- troito Lietuvių Klubu, ALDLD 52 kp., ir skaitė abu laikraščius.

KLUBO SUSIRINKIMAS

Detroito Lietuvių Klubu mėnesinis susirinkimas įvyks sekmadienį, vasario 24 d. Klubu patalpose, 4114 W. Vernor Highway, 10 val. ryto. Po susirinkimo bus specialus paminėjimas miru- sio nario, Charles Yanke- wicz, kuris mirė 1979 m. lapkričio mėn. Jo atminimui pritaikyta kalbą pasakys Al- fons Rye, o po tam bus vaišės. Laidotuvių direktorė Yolanda Bauža Zaporackienė prisiuntė \$50 tam paminė- jimui. Visi būkime susirinki- me. Stefanija Detroitietė

DETROIT, MICHIGAN

Nuoširdi padėka visiems

Sausio 19 d. š. m. įvyko mums nepaprastai skaudus įvykis kuomet mirė mūsų mylima Eliza- beth Yshonis. Per septynių metų ji kovojo su skaudžiu priepuoliu-paralyžiu. Nežiūrint kaip skau- da širdį, mums reikėjo ją palaidoti, o tam reikėjo daug draugų, kurie mums pagelbėjo. Ji buvo palaidota sausio 22 d. Grand Lawn Kapinėse.

Visiems, suteikusiems bile paslaugas laike šer- menų ir laidotuvių, ir visiems kurie išreiškė savo užuojautas, šiuomi norime išreikšt širdingą padė- ka.

Nuoširdus dėkui Servit Gugu už gražias kalbas laidotuvių koplyčioje ir kapinėse; grabnešiams; Detroito Lietuvių Klubui už suteiktą vietos pietums; šeimininkams, kurie priėmė pietus; Antonette Garelis, Emma Rye ir Alfons Rye; laidotuvių direktoriui Charles Step už suteiktą pagalbą ir gražų tvarkymą laidotuvių; visiems už gražius gėlių vainikus ir puokštes; už užuojautas asmeniškai, laiškais ir per laikraščius; visiems už dalyvavimą šermenyse ir laidotuvėse ir visiems bile kuo prisidėjusiems prie tinkamo mūsų bran- giausios palaidojimo.

Jūsų visų suteiktos paslaugos nebus mūsų užmirštos.

Liekame liūdinti:

Vyras—FRANK YSHONIS
Sūnus—DR. KARL YSHONIS
Marti—JANET
Anūakai—PETER ir ELAINE

Pagerbimui mano mylimos žmonos, Elizabeth Yshonis, ir jos atminčiai priduoodu "Laisvė" ir "Vilniai" po šimtą dolerių.

FRANK YSHONIS

ST. PETERSBURG, FLORIDA

Sausio 12 Lietuvių Pliečių klubo salėje įvyko LLD 45 kuopos metinis susirinkimas.

Jį pradėjo kuopos pirminin- kas Stasys Kuzmickas. Susi- rinkimą pravedė Jonas Mile- ris. Kuopos valdyba pateikė raportus.

Pirmininkas S. Kuzmickas raportavo, kad 1979 metų kuopos veikla buvo sėkmin- ga. Be olimpinio renginio, buvo paminėtos žymios sukaktys- gimtadieniai. Kuopos nariai gerai su valdyba kooperavo, ypač mūsų spaudos klausime ir bendroje veikloje.

Stasys Kuzmickas visiems širdingai padėkojo už prisidėjamą darbą organizacijos gerovei, korespondentė už parašymą į spauda apie mū- sų veiklą.

Ypatingai didelis ačiū mū- sų šeimininkam Monikai ir Andriui Raškauskams.

Be to, jis pranešė, kad i kuopą įsirašė Domicelė Va- nagas, Juozas Sleigas ir Al- bertas Žūris.

Protokolų sekr. Bronė Vaitkienė taipgi pateikė ra- portą.

Finansų sekr. J. Andriulienė pranešė, kad metinį ra- portai pateiks vasario mėne- si.

Iš renginių komisijos pranešimą pateikė Pranas Moc- kapetris, Aldona Aleknie- nės svečių pristatytoja, pranešė, kad 1979 metais i mūsų pobūvius iš šiaurės miestų atsilankė svečių gausiai.

Kuopos valdyba 1980 me- tams išrinkta tokia: pirmi- ninkas Stasys Kuzmickas, Finansų sekr. Julė Andriu- lienė, Protokolo sekr. Bronė Vaitkienė, knygų tvarkytoja Aldona Aleknie- nės.

Svarbu pažymėti, kad mū- sų darbštus "Laisvės" vaji- ninkas Povilas Alekna jau eilė metų tampa pirmuoju vajininku. Pavyko jam ir 1979 metais laimėti pirmą vajaus vietą. Tai St. Peters- burg LLD 45 kuopos pasidi- džiamas.

Linkiu Povilui sėkmės kul- turiniam darbe.

Kuopos finansų knygas pa- tikrins Jonas Mileris ir Vera Budrionienė.

Susirinkimą pabaigus, M. ir A. Raškauskai visus pavai- šino skaniais valgiais.

Po pietų Stasys Kuzmic- kas, publikai pritariant, pa- dainavo keletą dainelių.

Po to muzikas Walteris Strolis pagrojo šokiams.

KLUBO VEIKLA

Sausio 19 klubiečiai savoje salėje paminėjo 7-erių metų klubo gyvavimo sukaktį. Pir- miausia pobūvio dalyvius M. ir A. Raškauskai pavaišino skaniais pietumis.

Po pietų V. Bunkus prane- šė apie tolesnę programą. Jis suglūstai "paaiškino", kaip prieš 7 metus įsikūrė klubas. Priminė, kad pradžia buvo sunki, tačiau dėka daugumos entuziazmo, šiandien klubas gerai gyvuoja. Čia susiren- kam, jaučiamės savoje pasto- gėje ir laiką praleidžiame draugiškai.

Vėliau pristatė kalbėti Jo- ną Milerį. Jonas pasakė tūri- ningą kalbą.

Tarp kita ko, jis priminė, kad klubui įsikūrimo dirva buvo gera, nes daug anks- čiau jau buvo suorganizuota LLD 45 kuopa ir jos nariai yra klubiečiai.

Po to Bunkus pristatė Adelę Pakalniškienę. Ji kal- bėjo angliškai. Taip pat pla- čiai pakalbėjo apie klubo gyvavimą ir veiklą.

Vadovybėje Helenos Janu- lytės sekė dainų programa. Solistas Larry Strack atliko solo, taip pat ir padainavo Stasys Kuzmickas.

Toliau dainavo Vyrų ir Moterų grupės. O programą užbaigė bendras Dainos My- lėtojų choras.

Pobūvio dalyviai širdingai paplojo.

Valys Bunkus padėkojo so- listams ir choristams už pa- dainavimą, mokytojai H. Ja- nulytei už vadovybę.

Šiuo metu St. Petersburg atostogauja chigagietė veikė- ja Julė Urmonienė.—Ji taip pat buvo pristatyta pakalbė- ti. Ji sakė, kad jai "malonu būti kartu su mumis,—nes jus esate draugiški, širdingi žmonės". . . Linkėjo sėkmės pažangioje veikloje.

Toliau sekė muzika, šokiai iki vėlumos.

LLD 45 KUOPOS RENGINYS

Sausio 26 Lietuvių Pliečių salėje įvyko kuopos išpūdin- gas koncertas. Programą at- liko svečiai solistas Albertas R. Dupsha iš Monson, Mass.

Albertas jau ne pirmą kar- tą atvyksta į St. Petersburg, Fla., su savo artimu

bičiuliui Raymonmd Levay atostogų. Ir ta proga mūsų klube visuomet atlieka dainų programą.

Svarbu pažymėti, kad Al. Dupsha turi švelnų, gerai išlavintą tenoro balsą.

Albertas yra amerikietis lietuvis. Bet jo dikiija graži, lietuviška.

Koncerte dalyvavusią pu- bliką jis tikrai sužavėjo.

Sekė duetas. Mūsų myli- mas solistas Stasys Kuzmic- kas savo puiku baritono bal- su gražiai suderino su Al. Dupshos tenoru. Jiedu atliko keletą dainelių. Buvo malonu klausytis.

Pianinu akomponavo Hele- na Janulytė. Salėje skambė- jo gausūs padėkos aplodis- mentalai.

Koncertą pabaigė keletu dainų Dainos Mylėtojų cho- ras.

Kuopos pirmininkas Stasys Kuzmickas širdingai padėko- jo Albertui Dupshai už pro- gramą, kvietė prie progos vėl mus aplankyti ir palink- sminti. Padėkojo Helenai Ja- nulytei už akompanavimą, publikai už skaitlingą atsilan- kymą.

Po to sekė šokiai ir drau- giški pokalbiai iki vėlumos.

I ši pobūvi buvo užsukęs Detroitietis Antanas Vasaris su žmona. Kaip žinia Anta- nas Vasaris yra LDS Albumo koncerto narys. Buvo pa- kviestas tarti keletą žodžių. Jis perdavė geriausius linkė- jimus nuo detroitiečių. Sakė, kad LDS 50 metų jubiliejaus Albumas jau baigiamas tvar- kyti. Tačiau priminė, kad išlaidos yra didelės, būtų, gražu, kad kas galitė prisidė- tumėte su parama.

PATAISYMAS

Rašant apie 1980 metų sutikimą, nepamainėta Tillė ir Juozas Lukai, kurie dainavo duetą ir Tille solo.

Taipgi nepamaineta Violet Kuzmickienė. Ji daug pa- gelbsti virtuvėje. Atsipra- šau.

PRANEŠIMAS

Vasario 16 dieną klubiečiai pagerbs Vladą Dubendri.

Vasario 23 kuopos rengi- nys, pietūs 12 val.

Įvyks klubo salėje, 314— Ave. South.

V. Bunkienė

ILGIAUSIŲ METŲ

Elenai Jeskevičiūtė

1980 m. vasario 14 d.

80-jų gimtadienio sukaktuvių proga

Mūsų ilgametei veikėjai, Lietuvos Darbininkų Susivienijimo buvusiai Centro sekretorei, o dabartiniu laiku einančiai pareigas LDS Centro vice-pirmininkei, linkime sveikatos, sėkmės ir sulaukti dar daug, daug gimtadienių.

Ana Babarskas	Ieva Mizarienė
Uršulė Bagdonienė	Salomėja Narkeliūnaitė
Victor Becker	Bronė Ostapuk
Carl Bender	Adele Rainienė
Karen Benton	Anna Repsevich
Anthony & Ilse Bimba	Ed. & Nellie Shumbris
Nastė Buknienė	John Siurba
Ona Čepulis	Ben & Nellie Skublickas
Mike Hacinkevičius	Sophia Stasiukaitis
Anna Jamison	Mildred Stensler
Joseph & Anna Keraminas	Tessie Stockus
J. & S. Krivickai	Paul & Nellie Venta
Juozas Lugauskas	George Wareson
Felix & Adelė Lupsevich	Frank & Diana Witkus
Anna Malinauskas	Anne Yakstis
Bill Malin	Anne Yozenas
Olga Margos	Henry Yuška
Vladas Misiūnas	John Yuška
Alex Mitchell	Walter & Amelia Yuskovic

Taupymo biudžetas darbininkų sąskaita

Gub. Hugh Carey

Albany, N. Y. — Gubernatorius Carey jau paskelbė būsimąjį valstijos finansinį taip vadinamą "diržų susivarymo biudžetą". Pagal jį, su 1981 metų pradžią valstijų tarnautojų (darbininkų) skaičius sumažės 10,000. Vadinausi, biudžetas mažinamas grynai darbininkų sąskaita.

Miami, Fla. — Socialistiniai santvarkai priešingų kubiečių grupė iš 65 asmenų vasario 1 d. naktį užgrobė seną laivą ir atvyko į Floridą. Grupė susideda iš vyrų, moterų ir vaikų. Kai kurie vyrai gerai ginkluoti. Kelionė eimė dvyliką valandų. Jie sako, kad jie yra tikri, jog jiems čia bus leista pastoviai įsikurti.

WORCESTER, MASS.

Mirus

Andriui Narus
[Narusevičius]

Reiškiame gilią užuojautą žmonai Bronei, sūnums Andriui ir Broniui su jų šeimomis.

Pauline Petrauskas	R. ir J. Januliai
J. ir K. Sabaliauskai	J. Demikis
Lucy Ausėjus	J. Senkus
F. Petkūnas	J. ir P. Karazia
P. Plakštis	Elzbieta Jusius

J. Petkūnas

NORWOOD, MASS.

Mirus

Joseph Tranavich
[Trakimavičius]

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Anna, kuri sunkiai serga, sūnui Michael, motinai Monikai, broliams Billy ir Andrew, jų šeimoms ir visiems jo artimiesiems bei draugams.

A. A. Rakučiai	S. J. Družas
Mary Grigun	K. Barčienė
Olga Straponi	F. B. Preibis
M. Sadauskienė	A. Zaruba
S. A. Jannus	M. Uždavinis
K. Žukauskienė	

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Joseph J. Garszva

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: 846-1970

Pagerbėme net šešis "naujagimius"

Iš kairės: Jurgis Wareson, Victor Becker, Antanas Bimba, Pranas Vitkus, Povilas Venta ir Walter Juscovic.

Šiaip bėga dienos viena paskui kitą, suteikdamos mums kasdieninių rūpesčių ir džiaugsmų. Per juos neretai ir nepastebime, kad kuo nors viena diena labai skirtųsi nuo kitos. Gal tik geresniu ar blogesniu oru, vienokia ar kitokia mūsų pačių savijauta. Tačiau kartą metuose būna visiems mums diena, kai ir mes patys, ir mus pažįstantys žmonės pergyvename ją ypatingiau, pakiliau. Tą dieną — tai gimtadienis. Ją pamatę kalendariaus lapelyje, pirmiausiai prisimename savo tėvelius. Tai jų dėka atėjome į šį pasaulį, jų rūpesčių suaugome ir sustvirtėjome. Todėl ar lengviau, ar sunkiau susiklostė mūsų likimas, bet padėka ir meilė tėvams išlieka mums visą gyvenimą. O kaip gi gimimo dieną neprisiminsi savo šviesiausio gyvenimo tarpsnio — vaikystės. Nors ji ne vienam iš mūsų vyresniųjų ir nelengva buvo, o tiems, kas atvažiuo dar iš carinės ar buržuazinės Lietuvos, ir basakojė su piemenėlio suskurdusiomis rankomis ir kojomis, bet vis tiek pats brangiausias gyvenimo laikas. Jame mes įsigijome pirmuosius mielus draugus, jame tvirtai vaizduotės įsiviešėjo gimtųjų vietų vaizdai — tiek tiems, kas gimė Lietuvoje, tiek ir tiems, kas jau Amerikos padangėje. Malonu, žinoma, prisiminti ir tolimesnį gyvenimo kelią. Ypač, jeigu jis eitas ir einamas prasmingai, ištikimai pažangaus darbo žmonių judėjimo idealams.

... Toji šeštadienio popietė pasitaikė tikrai graži. Nors mūsų vandenų apsuptame New Yorke ir mėgsta pasiautėti žvaburės žiemos vėjai, tačiau jų šėlima daug atperka skaisčią saulutę, kuri vis labiau ir labiau kopia į pavasarį. Taigi palankus oras leido atvykti didokam būriui smagių žmonių į "Laisvės" salę, į vieną kiek neįprastą, kaip Lietuvoje sakoma, "klumpių sunešimą". O nepaprastas jis tuo, kad iš karto šventėme ne vieną, bet net visus šešetą gimtadienių. Jie visi lyg susitarę gimė sausio mėnesį. Praėjusiame "Laisvės" numerįje jau esame trumpai minėję, kad to suėjimo "kaltininkais" tapo Antanas Bimba, Povilas Venta, Jurgis Waresonas, Victor Becker, Pranas Vitkus ir Walteris Yuskovic.

Apie kiekvieną iš jų norisi pasakyti daug gerų žodžių ir palinkėti jiems laimingų ir sveikų tolimųjų gyvenimo metų, tačiau daugiausiai sveikinimų ši karta teko "apvaliam" sukaktuvinkui Povilui Ventai. Jam, kaip pasakė viena linksma viešnia, sausio 25 dieną pirmą kartą sukako 70 metų. Dar prieš mūsų suėjimą Povilas gero-kai spyriojosi, kad nebūtų išskirtas iš kitų sukaktuvinkų ir neminimas atskirai. Tačiau niekaip nebuvo galima šio Povilo noro įvykdyti, nes štai "Laisvės" direktorių tarybos narė Nastė Buknienė rodo visą pluoštą šviežiai gautų telegramų iš Lietuvos. Būtų tikras "griekas" nutylėti pranešimą, kad Vilniuje menininkų rūmuose įvyko iškilmingas ir gražus Povilo Ventos jubiliejaus minėjimas, į kurį susirinko seni jo kovų draugai, žurnalistas. Kaip gi galima nutylėti respublikos vadovybės sveikinimo telegramą arba žinią, kad Povilui Ventai už nuopelnus revoliuciniame judėjime ir vaisingą ilgametę visuomeninę veiklą, pažangaus judėjimo labai suteiktas Tarybų Lietuvos nusipelnusio kultūros veikėjo garbės vardas. Ne, pasakė visi šio suėjimo dalyviai, mes taip padaryti, nutylėti tokius sveikinimus, mielas Povilai, negalime. Tokio kuklumo niekas nesu-prastu ir Lietuvoje. Povilas tik numojo taikiai ranka ir nusišypsojo savo tylia, giedra, "ventiška" šypsena...

Iškilnėse dalyvavusi Onutė Juozėnienė perrišo jubilie-tą Povilą Ventą gražia tauti-ne juosta, kurią išsaugojo iš savo pernykštės kelionės Lietuvoje. Žinoma, neliko nuskriausti ir kiti "naujagimiai". Jie taip pat buvo pagal seną lietuvišką paprotį perjuosti sukaktuvinėmis juostomis. O po to sekė sveikinimo žodžiai. Labai gražiai pakalbėjo kai kurios sukaktuvinkų žmonos. Pasirodė, kad Emilija Yuskovic ne tik gerai pažįsta savo vyrą Walterį, bet ir turi daug gražių prisiminimų iš jaunų dienų ir apie beveik visus kitus sukaktuvinkus. O kokią įspūdingą kalbą pasakė vyriausias mūsų judėjimo dalyvis, devyndešimt tris savo gimtadienius atšventęs poetas Jonas Juška. Mes dar kartą gyvai įsitikinome, iš ko tokią gražią kalbos dovaną yra gavęs ir sūnus profesorius Henry Juška, visada rūpestingai lydintis savo tėvelį į "Laisvės" parengimus. Kaip visada, buvo miela klausytis giliai apgalvotų mūsų nenuilstančio Antano Bimbos žodžių. Šiltai sukaktuvinkus sveikino Mildred Stensler, Ieva Mizarienė, kuri net ir per didžiausias šventes neparmiršta priminti ir paraginti paremti "Laisvės" leidimą. Malonu buvo iškilnėse matyti ir jauną Ventų sūnaus šeimą su anūkiu.

Ne vienas pobūvis nebūtų sėkmingas, jeigu nebūtų žmonių, kurie jį iš anksto paruoštų. Čia daug triūso įdėjo pats jubilatas Povilas Venta su žmona Nele, Onutė Babarskienė, kitų jubiliatų žmonos. Tikėsimės, kad pa-vyks tokius bendrus gimta-

dienius suruošti ir kitais mėnesiais.

Reporterė
Aukos "Laisvė" per šešių vyrų gimtadienio sukaktuvių pobūvį, sausio 26 d.:

Antanas Bimba, 86-tųjų metų proga	\$ 86.00
J. Lugauskas	20.00
Ona Čepulienė	10.00
Ana Babarskienė	10.00
Jonas Juška	10.00
Henry Juška	10.00
B. N. Skublickai	10.00
M. Hacinkevičius	10.00
K. Benderis	10.00
U. Bagdonienė	10.00
A. Rainienė	10.00
W. Misiūnas	10.00
A. Repseviciūtė	5.00
A. Mitchell	5.00
Viso	\$216.00

Sirdingai dėkojame.

Administracija

Mirė

Juozas Petrėnas

Vasario 5 d. New Yorke mirė seniau buvęs "Vienybės" ir "Tėvynės" redakcijos narys Juozas Petrėnas. Buržuaziniais laikais Lietuvoje J. Petrėnas veikė su keturėjininkais. Karo metu jis, palikęs žmoną ir dukrą Lietuvoje, emigravo į Vokietiją, o iš ten atvyko į Jungtines Valstijas.

Prieš kelis metus Lietuvoje buvo išleistas jo parašytas romanas, kurį jis parašė gyvendamas Amerikoje. IM

To the Editor
of Laisvė

George Klimas was my uncle, brother of the late Joseph Klimaitis and son of the late Mikolas and Marijona Klimaitis.

George Klimas was born 91 years ago in Barzdžiai, the youngest of four children, two elder sisters and a brother. He was buried in Mount Olivet cemetery.

In his early 20s he migrated to the United States and soon after began to work in the tailoring trade. Some time later he and his family, wife Anna, daughters Bertha and Adela moved to Great Neck, N. Y. where he became involved in contracting work. In later years he was once more back in Brooklyn and in the tailoring business.

Uncle George was a very talented man. However there was little opportunity for him to develop his potential. As Thoreau has said, he lived a life of desperate frustration.

George Klimas is survived by his wife, Anna, daughter Bertha, two grandchildren, four great-grandchildren and one niece. Daughter Adela died at age 12 in 1928.

P. S. Also, George Klimas was a member of the L.D.S. from its inception.

Aldona DeVetso

Moters Dienos minėjimas

Atrodo, kad kaip ir visuomet, New Yorko Lietuvių Moterų Klubas gražiai paminės Tarptautinę Moters Dieną-Kovo Aštuntąją šiais metais. Tai įvyks kovo 9 d., 2 val., "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Programa bus trumpa ir įvairi. Aido Choras, vadovybėje Mildred Stensler, mums duos meninę programą. Dalyvaus pats Choras, solistai Nelė Ventienė ir Victor Becker, Nastė Buknienė mums skaitys tai progai pritaikytus eilėraščius. Kalbą pasakys žurnalistė Irena Krivickienė, o Krivickų vaikučiai taipgi pasirodys gal su daina, gal su eilėmis.

Po programos bus puikūs pietūs. Auka \$7.

Kviečia klubietės

SVEČIAS IŠ LIETUVOS

Petras Ruzgus, Lietuvos žemės ūkio ekonomikos mokslinio tyrimo instituto vyresnysis mokslinis bendradarbis, ekonomikos mokslų kandidatas važiuodamas pas savo dėdę Kazimierą Ruzgą į Argentiją, trumpam sustojo Šiaurės Amerikoje. Jis ap-lankė Wisconsin valstiją, Chicago ir New Yorką.

Mokslininkas Ruzgus apsilankė "Laisvės" istaigoje, susitiko su eile pažangiųjų draugų. Besikalbant su d.

Petras Ruzgus

LDS 1 ir 13 kuopų
susirinkimas

Svarbus LDS 1 ir 13 kuopų susirinkimas įvyks vasario 14 d., "Laisvės" salėje. Pradžią 2 val. diena.

Siame susirinkime bus nominavimas kandidatų į LDS centro valdybą. Taipgi turėsime pasitarti apie LDS seimą. Prašome visus šių kuopų narius dalyvauti susirinkime.

Valdyba

BRIEFS

You are never too old to fall in love—even if you're 100!

That rush of excitement, that bounce in your step, that song in your heart... all can be yours whether you're a starry-eyed teenager—or 40, 50, 60 and even older, say experts.

And, they say, love can be even better, more meaningful and romantic later in life.

"There's no age limit on love!" declared Veryl Rosenbaum, a Durango, Colo., psychoanalyst who frequently counsels older people. "People are expected to be romantic only between the ages of 17 and 40, but that's simply not the case."

They say women as a group may be no match for men in brute strength, but when it comes to the diseases that kill people, women are decidedly the stronger sex.

Abraham Lincoln's birthday is February 12. In one of the articles about Lincoln's death in newspapers is said: "A faint, yellowed letter written by a man who helped to carry the wounded President from Ford's Theater is the most complete account ever discovered of the President's assassination, according to a historian."

Louis L. Tucker, director of the historical society, said that the letter was among a stack of documents sent to the organization by a Florida woman who had asked not to be identified.

Today in this country there is going on a wide discussion and controversy about registration of young men as well as women for military service. It is very interesting to read the following in The Star about an experience of one young woman who has already been in the army:

"Women are being driven from the U. S. Army by

Jacqueline Lose in uniform...

widespread sexual harassment ranging from vulgar comments to violent physical abuse.

One woman, who gained an honorable discharge after only seven months, has told of a shocking experience in which she was held down on a bed by a male soldier for 45 minutes while he and two others discussed what to do with her.

"I was terrified," said 28-year-old Mrs. Jacqueline Lose. "I didn't know what they were going to do. And nobody came to my help despite my screaming."

Finally, she was let go but she made her decision then to leave the Army.

"Why should I live like that? I knew that by the end of a three-year term I'd be useless, a vegetable," said Mrs. Lose, who charged that at Fort Meade, Md., where she has based, women were verbally, physically and emotionally harassed "by most men in the company."

She claimed that when she went to the commanding officer to complain about her treatment, she was told she had brought it on herself because she walked around in shorts.

She finally went in tears to the captain who arranged to have her honorably discharged on the ground of inability to adjust socially and emotionally to military life...

Ile